

Kymiyhtymä

Kymiyhtiön henkilökunnan julkaisu 35. vuosikerta syyskuu 4/1975

SISÄLTÖ

- 1 Energian säästämisestä
  - 2 Uusi nimi — uusi ilme
  - 4 PK 4 uudistettiin maailmanennätysajassa
  - 8 Svartbäck kemikaalien erikoissatama
  - 10 Verlan kalliomaalaukset taltioitiin
  - 12 Veikko Talvi: Uudenaikaistunut Hallan saha
  - 16 Naistoimittajia Kuusankoskella: Teollisuuden ja kulttuurin vuorovaikutusta pohdittiin
  - 18 "Arvon mekin ansaitsemme"
  - 20 Tästä puhutaan
  - 24 Mitä kuuluu?
  - 26 Monet pyrkivät, harvat pääsevät lomalle erämajoille
  - 31 Pitkäaikaisesti palvelleita
  - 32 Merkkipäiviä
- Takakannen sisäsivu: Manan majoille

Kansikuva:

Kymiyhtiön Svartbäckin satama Porvoon maalaiskunnassa on Suomen ainoa kemikaalien tuontiin ja vientiin erikoistunut satama. Sataman 50-metriseen laituriin saapuvat kemikaalilaivat eri puolilta maailmaa. — Heinäkuussa länsisaksalainen Edith Essberger toi uumenissaan satamaan muovin raaka-aineiksi tarkoitettuja erilaisia petrokemian tuotteita.

Foto: Tuomo Pitkänen

TOIMITUS

Kymi Kymmene tiedotusosasto ☐ Niementie 13, 45700 Kuusankoski ☐ Puh. keskus 951-47012
Päätoimittaja: Eero Niinikoski puh. 416 ☐ Toimitussihteeri: Heli Kyllönen puh. 390
Toimittajat: Reijo Virta puh. 207 ☐ Marja-Leena Mauno puh. 753 ☐ Kesätoimittaja Pekka Lonka
Oikoluku: Kaija Seppä puh. 417 ☐ Kirjapaino: Kymiyhtiön Kouvolan Kirjapaino

NEUVOTTELUKUNTA

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Paavo Toivonen, Pentti Vättö, Jouni Irjala, Helena Pesu, Harry G. Wiklund, Jouko Paavilainen ja Eero Niinikoski
Juankoski: Aaro Torvinen, Toivo Tuunainen ja Mikko Lehto-ora
Halla: Jaakko Hassinen, Urho Karjalainen ja Lilli Olsson
Karkkila: Kalevi Aavakangas, Erkki Mattsson, Terttu Järvi, Risto Virtanen ja Leif Lindberg
Heinola: Raili Niemelä, Osmo Pyyhtinen, Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Kauko Nieminen
Salo: Elvi Vettenranta, Tenho Vettenranta, Toivo Niemelä ja Roger Holmberg
Santasalo: Anna-Liisa Tuomala, Raili Elo, Erkki Virtanen ja Pentti Vuorio

---

Energian säästämistä

Kun energiakriisi iski vuodenvaihteessa 1973—1974 koko voimallaan useimpiin korkeakulutusmaihin, alettiin Suomessakin nopeassa tahdissa laatia energian kulutusta vähentäviä suunnitelmia sekä rajoituksia. Metsäteollisuuden piirissä tilanne koettiin ehkä kipeimmin, sillä paperiteollisuuden voimantarve on tunnetusti hyvin suuri. Suurimmat metsäteollisuusyritykset käyttävät vuosittain yli 1 000 milj. kWh sähköä, johon lukuun sähkölaitoksista ylettyy vain Helsingin kaupunki.

Tällä hetkellä metsäteollisuudessa on suunnitteilla yli 600 milj. markan investoinnit energian säästämiseksi. Meneillään olevat investoinnit ovat 350 milj. markan luokkaa. Näiden investointien avulla arvioidaan saavutettavan lähes 10 prosentin säästö vuoden 1974 energian kulutukseen verrattuna. Tämä merkitsee n. 250 milj. markan vuotuista säästöä energiakustannuksissa tämän päivän hintatason perusteella arvioituna.

Energian hinta on eri syistä ollut Suomessa jatkuvasti korkeammalla tasolla kuin kilpailevissa metsäteollisuusmaissa. Sen vuoksi meillä on jouduttu aina kiinnittämään huomiota energian kulutusta vähentäviin toimenpiteisiin. Viime aikoina tapahtunut energian hintojen jyrkkä kohoaminen on antanut aiheen

säästökohteiden entistä tarkempaan arviointiin ja selvittämiseen.

Energian säästäminen ei ole kuitenkaan aivan yksinkertainen asia, sillä ei tehtailta ole löydettävissä sen enempää polttoaineen kuin höyrynkään tuhlauskohteita. Jos näitä on löytynyt, ne on luonnollisesti korjattu välittömästi. Sitä vastoin tuotantoprosesseissa on löydettävissä kohteita, joissa tietyillä muutoksilla voitaisiin energian kulutusta vähentää.

Tällaisten investointien suorittamista varten on Kymiyhtiö anonut ja saanut ulkomaista energialainaa. Lainasumma on myönnetty erikseen nimettyihin investointikohteisiin. Näistä huomattavimpia ovat klooritehtaan vanhoihin kennoihin asennettavat elektrodit, jotka säästävät sähköä tuntuvasti sekä maakaasun käyttö Kuusanniemen meesauunissa ja kuitupakkausosastolla. Maakaasu korvaa näissä kohteissa huomattavan määrän polttoöljyä. Lisäksi uudistetaan vanhojen paperikoneiden lämmön talteenottoa sekä lisätään polttoturpeen käyttöä entisestään.

Vaikka nämä investoinnit merkitsevät yhtiölle pääomakustannusten kasvua, arvioidaan niiden nykyisillä energian hinnoilla olevan kannattavia. Toisaalta ne vähentävät tuontipolttoaineiden tarvetta ja siten niillä on myönteinen vaikutus maksutaseen kannalta.

Uusi nimi -uusi ilme

Syyskuun alusta voimaan astuneen yrityskuvauudistuksen suunnittelu- ja valmistelutyö on kestänyt puolentoista vuoden ajan. Asia on vaatinut useita tutkimuksia, lukuisia selvityksiä ja kymmeniä kokouksia. Mutta mikä on yrityskuva ja mihin tällä uudistuksella pyritään? Vastaaajana on yhtiön hallinnon johtaja *Olof Hernberg*, joka on toiminut projektin vetäjänä.

— Käsitteen yrityskuva määrittelemisen ei ole aivan yksinkertaista. Kymiyhtiössä tarkoitamme sillä sellaista mielikuvaa tai käsitystä, joka ulkopuoliselle syntyy yhtiöstä täällä harjoitetun henkilöstöpolitiikan, tiedotus- ja suhdetoiminnan sekä mainonnan välityksellä. On lisäksi korostettava, että jokainen yhtiöläinen luo omalla käytöksellään ja toiminnallaan kuvaa tästä yrityksestä.

— Pyrimme siihen, että Kymiyhtiön yrityskuva olisi mahdollisimman ajanmukainen, todellisia olosuhteita vastaava sekä yksiselitteinen. Yrityskuvaa ei luonnollisesti luoda hetkessä, vaan sen ylläpitämiseksi on tehtävä jatkuvasti työtä.

Toimialat kaipaavat selkeyttämistä

— Saimme tehtävän yhtiön toimitusjohtajalta, joka totesi yhtiön hallituksessa keskustellun Kymiyhtiön yrityskuvaan liittyvistä tekijöistä. Uu-

distus on lähtenyt liikkeelle erityisesti yhtiön eri toimialojen selkeyttämisen tarpeesta. Meillä on nykyisin seitsemän eri tuotannonalaa, joiden kaikkien haluamme liittyvän entistä tiiviimmin samojen tunnusten piiriin. Eri tuotannonalojen yksilöllisiä piirteitä emme tällä kuitenkaan pyri vähentämään. Esimerkiksi yhtiön metalliteollisuus tulee säilyttämään entisellään Högfors-tavaramerkkinsä, joka on ollut tunnettu jo runsaan 150 vuoden ajan. Myös Halla, Juantehdas ja Soinlahti tulevat säilyttämään tavaramerkkinsä.

— Toinen uudistukseen ratkaisevasti vaikuttanut tekijä on yhtiön toiminnan voimakas kansainvälistyminen. Maailmanmarkkinoilla on erityisen tärkeitä, että asiakkaat saavat yhtiöstä selväpiirteisen ja mahdollisimman yksiselitteisen kuvan. Tässä suhteessa yhtiön rekisteröity toimintanimi Kymin Osakeyhtiö — Kymmene Aktiebolag on aiheuttanut sekaannuksia. On saatettu luulla, että Kymin Osakeyhtiö on kokonaan eri yritys kuin Kymmene Aktiebolag, jolla nimellä yhtiö etupäässä ulkomailla tunnetaan. Niinpä on katsottu, että uuteen käyttönimeen on viisainta liittää toiminimen kummatkin tunnusosat ja siten syntyi Kymi Kymmene. Tämän käyttönimen kielellisenä hankaluutena kylläkin on se, että sitä ei voi taivuttaa eri sijamuodoissa. Siksi suosittelemme tavallisessa puhe- ja uutiskielessä käytettäväksi edelleen muotoja Kymi tai Kymiyhtiö.

Kolme työryhmää

Puolentoista vuoden aikana ennätti uudistuksen parissa työskennellä johtaja Hernbergin johdolla kolme eri työryhmää. Ensimmäinen teki pohjustavaa tutkimustyötä ja selvitteli mm. niitä käsitteitä, joita suurella yleisöllä ja yhtiöläisillä on Kymiyhtiöstä.

Työryhmä totesi, että yhtiötä pidetään yleisesti metsäteollisuusyrityksenä. Lisäksi kävi selville, että yhtiön päätuotannonalan, paperiteollisuuden jalostusastetta pidetään verrattain alhaisena.

Sama leima on tullut myös yhtiön metalliteollisuuden tuotteille. Tämän arveltiin johtuvan yksinkertaisesti siitä syystä, että kumpikaan tuotannonala ei valmista kaikille tuttuja kulutushyödykkeitä, vaan yksinomaan 'näkymättömiä' ja 'nimettömiä' tuotteita. Kartoitus toi esille myös sen, että yhtiön toimintaa ja omistussuhteita ei tunneta riittävästi.

Esitellessään näitä kartoituksen esiintuomia kielteisesti värittyneitä mielipiteitä johtaja Hernberg mainitsee myös muutamia myönteisiä käsityksiä. Kymiyhtiöllä katsotaan olevan perinteellisesti hyvät sosiaaliset edut ja todetaan, että henkilökunta viihtyy yrityksessä. On havaittu myös, että yhtiön toiminta on ottanut huomioon yhteiskunnallisia näkökohtia. Esimerkkeinä ovat Verlan lomakylä ja tehdasmuseo sekä yhtiön aikaisempi huolenpito määrätyistä yhteiskunnallisista velvoitteista. Kartoitus tuo vielä esille sen, että yhtiön nimi on esiin-

Kymi Kymmene

Yhtiön tunnuksena käytetään edelleen Hugo Simbergin v. 1899 suunnittelemaa aarnikotkaa, jonka taiteilija Topi Valkonen on v. 1956 vakiinnuttanut nykyiseen muotoonsa. Uusi käyttönimi Kymi Kymmene esiintyy kaikissa painotuotteissa aina tässä graafisessa muodossa. Yhtiön väreiksi on vahvistettu väriyhdistelmä vihreä-valkoinen, jota pyritään johdonmukaisesti käyttämään mm. lomakkeissa, koko yhtiötä käsittelevissä painotuotteissa, autoissa jne.

tynyt julkisuudessa verrattain vähän kiistellyissä yhteyksissä ja millään toiminnan aloilla ei ole tehty liian äkkinäisiä ratkaisuja, jotka olisivat hämentäneet henkilökuntaa.

Näiden peruskäsitysten pohjalta ensimmäinen työryhmä teki suunnitelman yhtiön uudeksi yrityskuvaksi. Tätä suunnitelmaa ryhtyi kehittelemään ja täsmentämään toinen työryhmä, jossa oli edustettuina yhtiön kaikkien tulosyksiköiden ylin johto. Tämä ryhmä sai työnsä päätökseen viime vuoden lopulla, jolloin voitiin esittää yhtiön johtajistolle kokonaissuunnitelma yrityskuvauudistukseksi. Koko suunnitteluvaiheen ajan toimi ryhmän konsulttina mainosgraafikko *Erkei Ruuhinen*.

Vuoden alussa aloitti toimintansa kolmas ryhmä, jonka tehtävänä oli viedä päätökseen hyväksytty uudistusohjelma. Ryhmän työ keskittyi erityisesti yrityskuvauudistuksen visuaalisen toteutuksen läpiviemiseen. Valmistettiin mallit uutta kirjeenvaihto- ja lomakemateriaalia varten, toimitettiin esite yhtiön nimen, tunnuksen ja värien käytöstä sekä laadittiin uudistusta koskevat mainos- ja tiedotuskampanjat.

Miten tästä eteenpäin?

— Nyt olemme päässeet hyvään alkuun, mutta on muistettava, että tätä

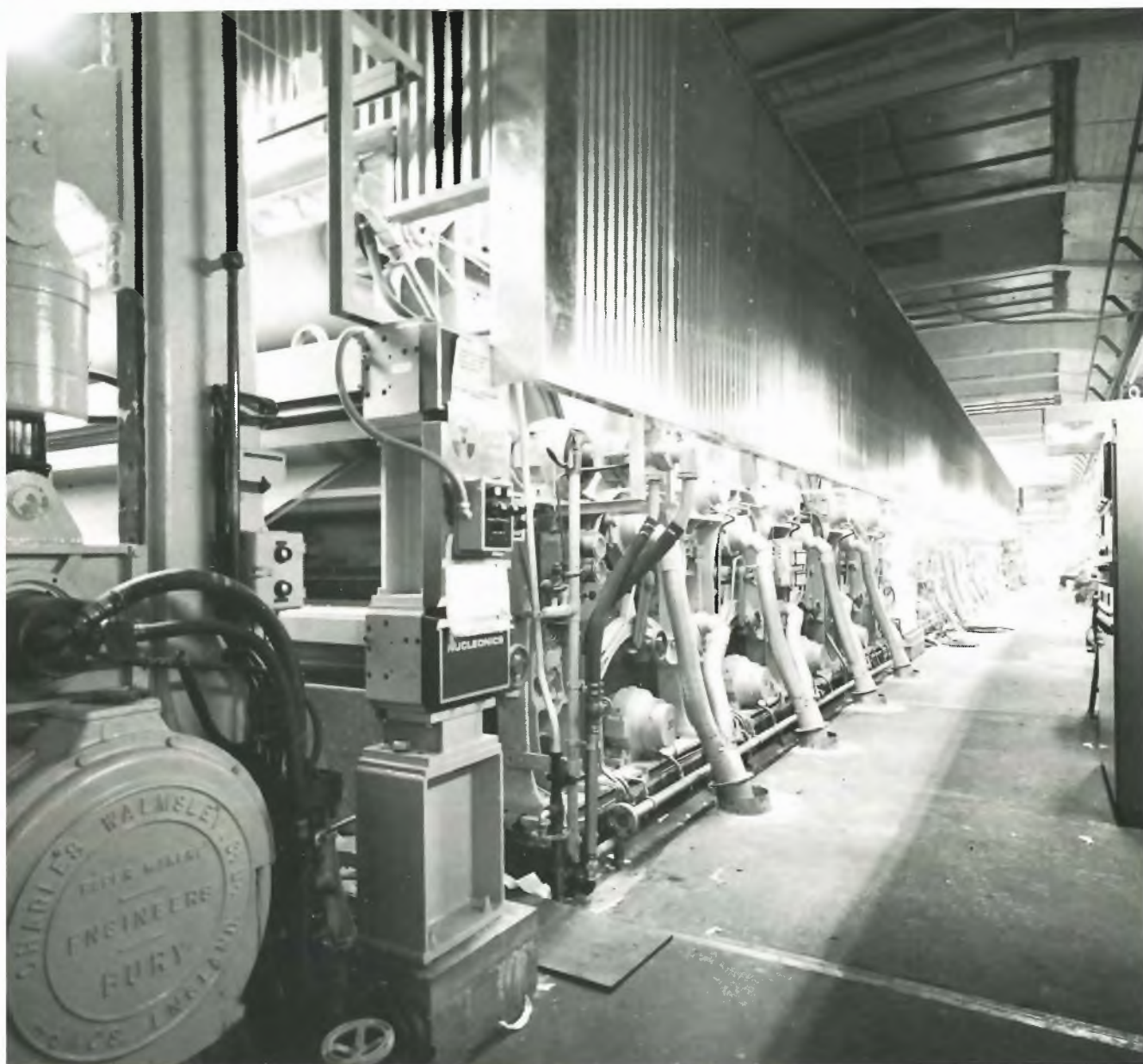
Painosta on juuri tullut esite, joka antaa ohjeet yrityskuvan graafisista sovellutuksista. Johtaja Olof Hernberg tarkastelemassa uutta julkaisua.

uudistusta ei ole tarkoitus eikä käytännössä edes mahdollistakaan viedä läpi silmänräpäyksessä. Kuluvaan vuoden loppuun mennessä pyrimme ottamaan uudet ohjeet huomioon lähinnä sellaisissa kohteissa, missä se on välttämätöntä, kuten lomakkeissa, paikanhakuilmoituksissa, mainoksissa sekä uusissa painotuotteissa. Muista sovellutuksista tulee antamaan lähemmät ohjeet uusi

yrityskuvatyöryhmä, joka aloittaa lokakuussa työskentelynsä apulaisjohtaja *Harry G. Wiklundin* puheenjohtajana.

— Uuden työryhmän tehtävänä tulee olemaan lisäksi yrityskuvan jatkosuunnitelman laatiminen. Tässä suunnitelmassa otetaan huomioon erityisesti ne toimenpiteet, joita yrityskuvan ylläpitäminen vaatii lähitulevaisuudessa, totea johtaja *Hernberg*.

— Ei se uutta konetta häpeä, sanoo korjausmestari *Erkki Koskinen* verratessaan Kymin paperitehtaan viime syksynä modernisoitua PK 4:ää yhtiön uusimpiin paperikoneisiin. Koskinen oli päivämestarina mukana valvomassa mm. koneen tärkeimmän korjauskohteen, kuivausosan, purku- ja kokoamistyötä.

PK 4:n uusimista suunniteltaessa asetettiin tavoitteeksi korkealaatuisten esipäällästettyjen paperilaatujen tuottaminen yhtiön päällästyslaitokselle. Korkealaatuiseksi osoittautui myös koneen korjaajien ammattitaito, näytteeksi työnjohdon, työnsuunnittelun ja työntekijöiden saumattomasta yhteistyöstä.

Yhtenä osoituksena yhteistyön onnistumisesta oli uudistustyön lyhyys: kone seiso i vain 30 vuorokautta. Se pysäytet-

**Uudistettu kone vanhassa ympäristössä.
PK 4:ään asennettiin mm. etualalla
näkyvät kosteuden ja neliömetripainon
mittauslaitteet.**

PK 4 uudistettiin maailmanennätysajassa

REIJO VIRTÄ

tiin viime vuoden syyskuun 2. päivänä ja raina saatiin popelle saakka loka-kuun 4. päivänä iltapäivällä. Eräiden ammattimiesten mielestä puolet pitempi korjausaika on normaalisti.

Hyvän vauhdin koneen nopealle uudistamiselle antoi jo eräs alkuvaiheen nopeasti sujunut työ. Kuivaussilinterien purkamisen laskettiin kestävän viisi vuorokautta. Koska kuitenkin yksi työvuoro pystyi parhaimmillaan irrottamaan seitsemänkin kuivaussilinteriä, saatiin kuivausosa puretuksi kolmessa vuorokaudessa. Kaikkiaan purettiin 36 kuivaussilinteriä.

Monasti modernisoitu

Vuonna 1974 suoritettu modernisointi ei ollut ensimmäinen PK 4:lle tapahtunut — eikä varmasti viimeinenkään. Ensimmäisen kerran tämä Charles Walmsley & Co:n v. 1929 toimittama kone uudistettiin toisen maailmansodan jälkeen, mutta käynnistettiin tosin vasta v. 1950.

Ensimmäinen modernisointi, jossa koneeseen asennettiin superkalanteri ja massanannostelijat, muutti koneen tuotannon sanomalehtipaperista syväpainopaperiin.

Vuoden 1960 syyskuussa kone uudistettiin määrän pään osalta, koska kunnollista syväpainopaperia ei enää muuten pystytty valmistamaan. Seuraavan kerran PK 4:n uudistuksen aiheutti Kymin paperitehtaan päällystyslaitoksen valmistuminen vuosien 1967—1968 vaihteessa. Tuolloin tarvittiin päällystyskoneelle hyvää pohjapaperia. Uudistustöitä tehtiin vuosina 1966 ja 1967.

Pyrkiminen yhä pitemmälle jalostettuun tuotteeseen aiheutti sen, että uudistuksia tarvittiin jälleen vuonna 1974. Päällystyslaitoksen tuotantoa pyrittiin yksinkertaistamaan. PK 4:ää ja PK 6:tta haluttiin käyttää samojen pohjapaprien valmistukseen ja tämä edellytti PK 4:n uusintaa, jotta sillä voitaisiin valmistaa esipäällystettyjä ja pintaliimattuja pohjapapereita. Vanhassa koneessa ei näitä esipäällystys- ja pintakäsittelymahdollisuuksia ollut. Sen lisäksi eräät koneen osat oli ajettu loppuun. Muun muassa kuivausosa oli niin huono ja vanha, että se oli modernisoitava.

Painopiste

— Painopiste koneen uusimisessa oli sekä rahallisesti että työn määrällä mitattaessa sen kuivausosa. Uusimisen jälkeen kuivausosa vastaa täysin modernin paperikoneen kuivausosaa, sanoo Kymin paperitehtaan tehdaspäällikkö Lennart Gräsbeck.

Kuivausosan ohella tärkeimmät uudistuskohdet olivat massan ja kemikaalien annostelijoiden asentaminen sekä pyörrepuhdistimen hankkiminen massan puhdistusta varten. Ne rakennettiin jo ennen PK 4:n pysäyttämistä.

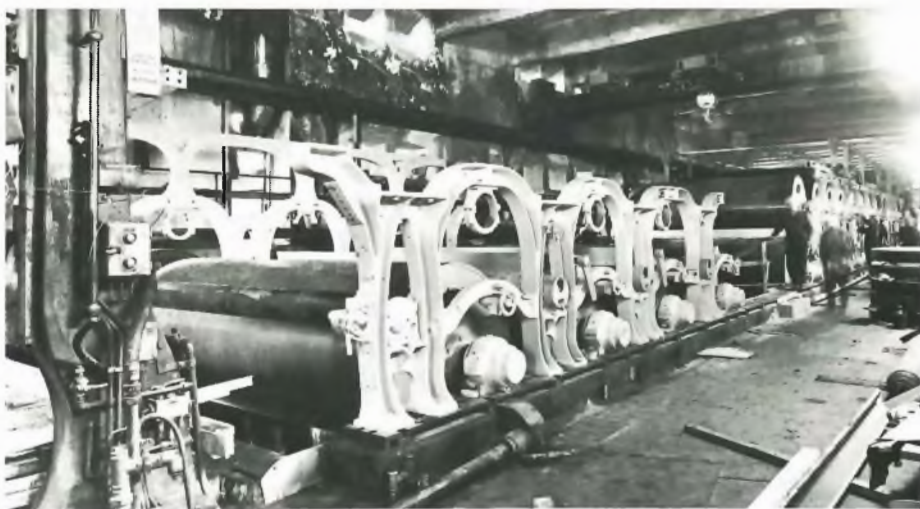
— Pohjapaperi uusia laatuja varten vaatii suoraan paperikoneelle menevän massan puhdistamista pyörrepuhdistimella. Tällainen pyörrepuhdistuslaitos

Siksi myös ne modernisoitiin. Perälaatikon, putkien ja pyörrepuhdistimen uusimisen yhteydessä uusittiin myös paperikoneen lyhyt kiertö. Tämän määrän pään kierron uusimisessa oli tärkeimpänä kohteena viiravesikaivon rakentaminen. Myös perälaatikkoon tulevat massaputket hiottiin.

Kemikalio- ja massanannostelulaitteistoa uusittaessa päädyttiin pakettiratkaisuun: kaikkia neljää lähekkäin sijaitsevaa paperikonetta varten rakennettiin yhteinen runkoputkisto, josta kullekin koneelle annostellaan massat ja kemikaalit ao. koneen virtausmittareiden kautta.

Uusi osa

Täysin uutena osana PK 4:n kuivaus-

on vakiovarustus nykyaikaisessa paperikoneessa, sanoo Gräsbeck.

Uusien pohjapaperilaatujen vaatimukset eivät vastanneet myöskään 1960 uusittu perälaatikko ja massaputkisto.

Uudistuksen yhteydessä purettiin mm. kaikki kuivaussilinterit. Kuvassa kolmas kuivatusryhmä osittain purettuna.

Koneeseen asennettiin Madeleine-kuumailmapuhallustelat seisokin keskivaiheilla.

osaan asennettiin Billblade-päällystysyksikkö. Tila Billbladelle saatiin poistamalla kolme kuivaussilinteriä.

Laskelmat kertoivat toisaalta selvästi, että kuivauskapasiteettia tarvittiin lisää sekä ennen päällystysyksikköä että sen jälkeen. Tämä pulma ratkaistiin siten, että huovankuivaussilinterit korvattiin huovanjohtotelojen tilalle asennetuilla ranskalaisvalmisteisilla Madeleine-kuumailmapuhallusteloilla, joita jo aikaisemmin oli menestyksellisesti käytetty PK 6:lla.

Itse Madeleine-telojen asennus oli helppo, koska ne asennettiin huovanjohtotelojen tilalle. Kuumailmakanaviston asennus sen sijaan oli 'räätelintyötä', sillä kuivausosaan tuli paljon muuta utta.

— Varsinkin kuumailmakanaviston asentaminen 27 telalle oli työlästä ahtaissa paikoissa, koska tarvitaan valtava kanavisto siirtämään 72 000 kuutiometriä tunnissa 120-asteiseksi lämmitettyä ilmaa kaikkiin teloihin, sanoo Gräsbeck.

Maakaasua

Billblade -päällystyslaitteen yhteyteen asennettiin kaksi leijukuivainlaatikkoa, jotka ovat kooltaan 2 300 × 3 800 mm. Paperiraina johdetaan kahden vastakkain olevan laatikon muodostaman noin 15 mm:n suuruisen raon välistä ja rainaa vasten puhalletaan maakaasulla 350-asteiseksi lämmitettyä ilmaa. Kuuma ilma kuivaa rainaa erittäin tehokkaasti, sanoo Kymin paperitehtaan tuotantopäällikkö *Aulis Koikkalainen*.

Samalla kun raina kuivuu entistä tehokkaammin estyy myös Billbladen jälkeisten telojen ja silinterien likaantuminen, koska päällyste ei enää tartu niihin. Maakaasulla tapahtuva paperin kuivaus oli uutta tekniikka Suomessa lokakuussa 1974.

PK 4:n muut tärkeimmät modernisointikohteet olivat höyry- ja lauhdejärjestelmän uusiminen, kaavun, kuivaushuopien kiristämien ja ohjaimien hankkiminen sekä köysiviennin uusiminen ja rullakoneen peruskorjaus.

Paperikoneen puristinosaa ei korjauksen yhteydessä uusittu. Tosin imupumpuja korvattiin uusilla. Itse puristin-

osan uusintaa varten ei ollut varattu määrärahaa. Puristinosan säilyminen teholtaan entisenlaisena aiheutti toisaalta sen, että koneen ajonopeus ei muuttunut. Vasta uudet puristimet tuovat mukanaan lisäkapasiteettia.

Konerullien painot nousivat Billblade-coaterin asennuksen johdosta. Sen vuoksi oltiin pakotettuja hankkimaan uusi konerullan vaihtonosturi sekä vaunut, jolla rullat kuljetetaan välirullauskoneelle.

Työ helpommaksi

Huoltomiesten työhön vaikuttaa huomattavasti se, että PK 4:n kierto- ja rasvavoitelu muutettiin automaattiseksi. Aikaisemmin vaseliini jouduttiin lisäämään joka laakeriin erikseen, nyt se menee kohteisiinsa automaattisesti putkia pitkin. Myös laakereiden voitelun tarkkaaminen on helpottunut: nyt seurataan öljynvirtausmittaria, ennen katsottiin laakereiden sisään kulkeeko öljy vai ei.

Sähkömiesten työtä puolestaan helpotettiin uusimalla sähköpääkäyttö siten, että puristinosa sekä I ja II kuivausryhmä jäivät vanhaan käyttöön. Ne on helppo uusia tulevaisuudessa. Billblades-ta eteenpäin kuivaan päähän päin muutettiin sähkökäyttö tyristorikäyttöiseksi.

Ennakkovalmisteluja

Vaikka itse korjaustyön aikana tehtiin suururakka, oli jo ennen seisokkia valmisteltu uudistustöitä laajasti.

Muun muassa miesten sosiaalitoimien entiselle paikalle rakennettiin pyörrepuhdistuslaitos ja massankiertoputkistoa. Miesten sosiaalitoimien rakennettiin entisiin naisten sosiaalitoimien. Ennen seisokkia tuotiin koneen yhteyteen myös nestekaasu- ja maakaasuputkistot sekä rakennettiin kaasunpolttolaitteiden huonetilat. Suihkuvesien puhdistus ja edellä mainittu viiravesikaivo rakennettiin nekin ennen seisokkia, samoin kuin sähkönjakoasemat.

Tehokasta työtä

PK 4:n ennätysajassa tapahtunut uusiminen vaati noin 250 asentajan työ-

panoksen. Muun muassa kuivausosa uusittiin kolmen työvuoron voimin kahden viikon aikana. Yhdessä vuorossa oli 10 miestä, lisäksi tarvittiin silinterien kuljetukseen joka vuoroon 6 miestä.

Kuivausosan purkaminen vaati paljon myös työnjohtajilta. Korjausmestari Erkki Koskinen irroitettiin jo kuukautta ennen kuivaussilinterien purkamisen alkua suunnittelemaan työohjeita joka vuorolle. Oli nimittäin tarkkaan tiedettävä missä jokainen koneen osa oli, jotta kone saataisiin nopeasti uudelleen kootuksi. Osia kertyi paljon, sillä jokainen kuivaussilinteri irroitettiin ja purettiin. Akselitapit sorvattiin, asennettiin uudet laakerit ja laakeripesät.

Uutuutena asennettiin kuivausosan alaryhmän silintereihin muovikehäiset hammaspyörät, yläosan hammaspyörät taas säilyivät entisellään. Muovin ansiosta konesalin melutaso laski, pyörät eivät enää tarvitse voitelua ja kone pysyy siistimpänä.

Perustyöt hankalia

Suuria hankaluuksia aiheutti kuivausosan uudistamiseen liittynyt Billblade-coaterin perustusten tekeminen, koska samanaikaisesti kun hallissa tehtiin muita töitä, sinne jouduttiin tuomaan myös kaivinkoneet. Billbladen vaatiman kuopan teko kesti kaikkiaan 11 vuorokautta valuineen ja lounahintoineen. — Tulos lienee maailmanennätys alallaan, sanoo PK 4:n uudistustöitä seisokkiaikana valvonut insinööri *Pentti Kleimola*. Ahtaissa tiloissa tapahtuneen louhinnan onnistumisesta vastasi paikkakunnan oma yrittäjä eli Kuusan Maansiirto.

Myös asennustöitä jouduttiin tekemään ahtaissa tiloissa. Koneen takapuolelle jäävän noin metrin levyiseen tilaan jouduttiin sullomaan höyry-yhtym. johtimia. Teknikko Erkki Koskinen toteaa, että paitsi asennustöitä, ahtaus haittaa huomattavasti myös suunnittelua.

Huolimatta siitä, että pienellä alueella työskenteli ajoittain lähes 300 miestä monien koneiden käydessä, ei koko korjauksen aikana tapahtunut lainkaan mainittavia tapaturmia. Osal-

taan tähän vaikutti se, että seisokin ajaksi työmaalle perustettiin työsuojelutoimikunta. Myös työsuojeluteknikko valvoi, että työntekijöiden terveydenti-
laa ei vaarannettu.

Elektroniikkaa

Uudistetustakaan koneesta ei saada kaikkea hyötyä irti, ellei sen valvontaa ole asianmukaisesti järjestetty. Yhtiö oli jo aikaisemmin hankkinut kokemuksia Industrial Nucleonic AccuRay -prosessinohjaus- ja säätösystemeistä PK 6:lla ja PK 7:llä. Laajan teknilistaloudellisen selvittelyn jälkeen PK 4:lle hankittiin edellisten kaltainen AccuRay 1180-prosessitietokonejärjestelmä prosessin ohjaajaksi.

Järjestelmään kuuluvat kosteuden ja neliömetripainon mittauslaitteet sijoitettiin PK 4:llä sen kuivaan päähän. Sen lisäksi ennen Billblade-yksikköä sijoitettiin kosteusmittari. Ohjausta ja tulostusta varten kuuluvat järjestelmään mäsä ja kuivassa päässä olevat ohjaus- ja tulostusyksiköt, toteaa tekn.lis. *Martti Sanaksenaho*.

— PK 4:n yhteydessä jouduttiin rakentamaan koneen läheisyyteen myös tietokonehuone. Toisaalta nykyinen instrumentointi varustettiin tietokonejärjestelmän vaatimilla lisälaitteilla.

Prosessitietokonejärjestelmän toimittaja vastasi laitteiston hankinnoista ja asennuksista, Kymiyhtiö puolestaan järjesti sähkönsyötön ja muutti entiset instrumentointipiirustukset.

Käytettäessä prosessitietokonejärjestelmää käyttöhenkilökunnan apuna pystytään pienentämään laatuvarioitelmia, nostamaan kosteustasoa, lisäämään teoriassa koneen nopeutta ja vähentämään hylkyä. Kaikki tämä lisää myyntikelpoista tuotantoa.

PK 4:n uusiminen ei nostanut tuotantoa, sen sijaan pohjapaperin laatu parani huomattavasti.

— Uudistetulla koneella pystytään paperin valmistuksessa käyttämään enemmän täyteaineita ja päällystyspigmenttejä, vähemmän selluloosaa ja vastaavasti enemmän hioketta.

— Billblade-coaterilla voidaan päällystymäärää vaihdella 5—10 grammaan neliometriä ja sivua kohden, sanoo tehdaspäällikkö Gräsbeck.

Pohjapaperin lisäksi voidaan koneella valmistaa puupitoisia ja puuvapaita pintaliimattuja tai päällystettyjä paino- ja hienopaperilaitteita.

Koko linja uudistui

PK 4:n uusiminen maksoi 15,1 miljoonaa markkaa. Päätös uusinnasta pe-

rustui täysin kannattavuuslaskelmiin. PK 4:n lisäksi ulotettiin uusiminen päällystyslaitokselle asti. Siellä voitiin nostaa päällystymäärää molempien päällystysasemien uusimisen ja kuivatuskapasiteetin lisäämisen ansiosta.

Uusittu tuotantolinja PK 4:ltä päällystyslaitokselle on mahdollistanut uusien paperilaatujen kehittämisen. Näiden uusien laatujen nimet ovat Silverstar, Goldstar ja Diamondstar. Mm. tämä Kymiyhtymä on painettu PK 4:n valmistamalle pohjapaperille.

Tehdaspäällikkö Gräsbeck toteaa, että uusien laatujen kehittäminen ja markkinointi on suuresti vaikeutunut huonon markkinatilanteen johdosta.

— Etupäässä olemme valmistaneet Silverstar 90 g/m² -laatua ja KymBlade Litho 80 g/m² -laatua. Näillä laaduilla emme tavoita parasta taloudellista tulosta, vaan vasta korkeampilaatuisten esipäällystettyjen paperilaatujen ajamisen tuo mukanaan ajatellun taloudellisen hyödyn. Nykyisen markkinatilanteen johdosta uusista laaduista ei ole saatu odotettua myyntihintaa. □

PK 4:n märkään päähän asennettiin uusi paneli.

Konerullien painonnousun vuoksi jouduttiin hankkimaan vaunut, joilla rullat kuljetetaan välrullauskoneelle.

— Erikoisluonteensa takia tämä satama puolustaa paikkaansa myös tulevaisuudessa. Jos esimerkiksi nyt satamaan saapunut lasti olisi jouduttu tuomaan Helsingin sataman kautta, tarvittaisiin 14 eri paperia eli saman verran virkamiehiä ennenkuin lasti olisi maissa Porvoossa. Nyt tarvitaan laivan saavuttua oman sataman laituriin yleensä ainoastaan tulli, laivan asiamies ja minut, toteaa Kymiyhtiön Porvoon maalaiskunnassa sijaitsevan Svartbäckin sataman satamakapteeni *Juhani Vanhanen*. — Yksityisen sataman etuna kunnalliseen voidaan pitää myös sitä, että kriisitilanteissa, mitkä ne sitten ovatkin, jäät, lakot, muut, pystytään toimimaan ja hoitamaan kuljetukset, sanoo Vanhanen. Yhtiön Svartbäckin satama valmistui ja otettiin käyttöön vuonna 1970.

MARJA-LEENA MAUNO

Svartbäck kemikaalien erikoissatama

Svartbäckin satama on Suomen ainoa kemikaalien tuontiin ja vientiin erikoistunut satama. Melko poikkeuksellisen voidaan pitää myös sitä, että yksi teollisuuslaitos yksinään omistaa sen. Svartbäckin satama rakennettiin alunperin ainoastaan Kymiyhtiön omia tarpeita varten, kun erilaisten muovin raaka-aineiden jalostaminen aloitettiin vuonna 1970 Nesteen naapurina Sköldvikin teollisuusalueella. Toistaiseksi satama palvelee myös muita Sköldvikissä toimivia teollisuuslaitoksia, Neste Oy:tä, Stymer Oy:tä sekä Pekema Oy:tä. Neste Oy on käyttänyt satamaa viime vuodesta lähtien ja käyttää sitä tarpeisiinsa kunnes sen oma kemikaalisatama valmistuu Kymiyhtiön sataman läheisyyteen.

Laivojen uumenista kemikaaliraaka-aineet johdetaan putkistolla varastoalueella sijaitseviin säiliöihin tai suoraan jalostuslaitoksille (yllä).

Varastoalueen säiliöihin mahtuu noin 10 000 tonnia petrokemian tuotteita.

Kymin Svartbäckin satama on kooltaan satamaksi varsin vaatimaton. Satamassa on yksi laituri, jonka pituus on 50 metriä. Satama-allas on liikennekelpoinen aluksille, joiden suurin syväys on 7,3 metriä. Satamaan johtaa Suomenlahdelta Kallbådagrundin tienoilta virallinen laivaväylä, jonka vahvistettu syväys on 13,5 metriä. Satama-alueella on laaja varastokenttä, jolla on

tällä hetkellä kymmenkunta säiliötä. Ne vetävät 10 000 tonnia petrokemian tuotteita. Laiturista johtavat putkistot ylempänä varastoalueella sijaitseviin säiliöihin.

— Pienestä koostaan huolimatta satama on riittävän suuri ja palvelukykyinen, sanoo satamakapteeni Vanhanen. Nykyinen 13,5 metrin väylä voidaan tarpeen tullen harauksella syventää 15

metriin asti, jolloin satamaan voisivat saapua myös syväydeltään 15 metrin laivat. Nykyinen kemikaalitonni, joka on pääasiassa vierasta ja jäävähvistamatonta, on kuitenkin kooltaan varsin pientä. Svartbäckissä käyneiden laivojen koko on ollut keskimäärin vain 1 000 tonnia.

Suomen noin 50—55 satamasta Svartbäckin satama sijoittuu tavaraliikenteen määrässä suunnilleen puoleen väliin, pienten satamien kärkeen. Vuoden 1974 kemikaaliraaka-aineiden irtolastitoimituksista eli toimituksista, jotka kuljetetaan säiliöissä, 10 prosenttia tapahtui Svartbäckin sataman kautta.

Satamakapteeni Vanhanen korostaa kuitenkin sitä, ettei satama tuonti- ja vientilukuineen ole eikä saa olla itse-tarkoitus, jollaisina usein kunnallisia satamia tunnutaan pidettävän, vaan se on vain yksi, mutta hyvin olennainen osa tuotantoa ja kauppaa.

Tuonti ja vienti tasapainottunut

Ensimmäisinä toimintavuosinaan Svartbäckin satama oli pääasiassa tuontisatama. Koska yhtiön terminaali- ja linjaliikennetoiminta on organisoitu tapahtuvaksi Helsingin, Turun, Kotkan ja Hangon terminaalien kautta, ei omaa satamaa ole käytetty vientisatamana. Tuonti- ja vientiluvut tasapainottuivat, kun Neste Oy tuli viime vuonna sataman asiakkaaksi. — Kriisitilanteissa oma satama voi kuitenkin toimia myös vientisatamana, sanoo satamakapteeni Vanhanen.

Kun vuonna 1971 tavaraliikenne oli vain noin 5 500 tonnia, oli se viime vuonna 62 000 tonnia. Viime vuoden tavaramäärästä noin 40 000 tonnia jakaantui sataman muiden käyttäjien, Nesteen, Stymerin ja Pekeman osalle. Tälle vuodelle osunut lama on luonnollisesti vaikuttanut myös Svartbäckin satamaliikenteeseen. Satamakapteeni Vanhanen arvelee liikenteen pudonneen tähän mennessä viime vuodesta kolmanneksella. Loppuvuoden ajan yhtiön oma tavaraliikenne pysyy tasaisena, mutta muiden käyttäjien osuutta Vanhanen ei kyennyt arvioimaan.

Pyrkimys kotimaiseen tonnistoon

Svartbäckin satamassa käyvistä laivoista on toistaiseksi suurin osa ollut ulkomaisia. Suomalaisen kemikaalitonni puute johtuu satamakapteeni Vanhasen mukaan siitä, että koko ala on vielä varsin uutta. — Pienestä kemikaalilaivasta johtuvat menot ovat myös suhteessa 10 000—20 000 tonnin aluksen menoihin niin suuret, ettei ole toistaiseksi katsottu kannattavaksi rakentaa suomalaisia kemikaalilaivoja.

Tulevaisuus näyttää, hankkiiko esimerkiksi Kymiyhtiö joskus omia laivoja. Kehitys Suomessa on kulkemassa siihen suuntaan, että teollisuuslaitokset yhä enemmän hankkivat omaa tonnistoja. Satamakapteeni Vanhasen mukaan nykyisestä tonnistosta omistavat teollisuuslaitokset 1/3:n ja välillisesti 2/3:n. Pääasia hänen mielestään ei kuitenkaan ole se, onko tonnisto teollisuuslaitosten

Svartbäckin sataman 50 metriä pitkään laituriin mahtuu yksi alus kerrallaan. Länsisaksalainen Edith Essberger toi heinäkuussa säiliöissään mm. styreenimonomeeriä, oktanooleja ja ortoksyleeniä (yllä). Satamakapteeni Juhani Vanhanen saksalaislaivan kannella (alla vas.).

vai varustamoiden omistuksessa, vaan pääasia on, että se olisi suomalaista.

Tuontia etupäässä Keski-Euroopasta

Svartbäckin sataman kautta tapahtuva tuonti on peräisin etupäässä Keski-Euroopasta, Länsi-Saksasta, Hollannis-

Jatkoa s:lla 19

Neste Oy tuli yhtiön Svartbäckin sataman tilapäiseksi asiakkaaksi vuonna 1974. — Yhteistoiminnan alkamisen merkiksi tehdaspäällikkö Holger Hollsten (toinen vas.) ja satamakapteeni Juhani Vanhanen luovuttivat muistolahjan merikapteeni Antti J. Näsille ja Nesteen varustamo-osaston vt. päällikölle, merikapteeni Aulis Törnblomille.

alueilla pikainventoinnin etsimällä peruskartasta kaikki mahdolliset kalliot ja tutkimalla ne. Tämä tehtiin siksi, koska tiedettiin Pohjois-Kymenlaakson olevan kalliomaalausalueita. Täällä oli mannerjään hiomaa haarniskapintaista rantakalliota, jollaisilta kalliomaalaukset oli tähän asti löydetty.

Hirviä ja tikku-ukkoja

Verlan kalliomaalaukset sijaitsevat

Verlan kalliomaalaukset taltioitiin

Arkeologi, hum.kand. *Timo Miettinen* koki viime kesänä Verlassa unohtumattoman päivän löytäessään Verlan kosken yläpuolelta, veteen putoavasta kallioseinämästä etsimänsä, tuhansien vuosien takaisen kalliomaalauksen. Tiheän jäkäläkerroksen alta maalaukset paljastettiin tänä kesänä. Hum.kand. Miettinen ja hänen vaimonsa, liikunnanohjaaja *Maarit Miettinen* puhdistivat kallion ja tekivät maalauksista tarkan peitepiirroksen. Museoviraston toimeksiannosta elokuun puolivälissä suoritettu työ vei runsaan viikon.

Pohjois-Kymenlaaksosta on tähän mennessä löydetty kalliomaalauksia kuudesta kohteesta. Vuosina 1970—1971 kuusankoskelaiset *Sinimarja* ja *Lasse Ojonen* löysivät kivikautisia kalliomaalauksia Iitin Kotojärven ja Märkjärven rantakallioista. Viime kesänä löydettiin Valkealan Kultareitin varrelta Löppösen luolasta kaksi maalausta sekä yksi Kuusankosken Virtakiven Pakanavuorelta ja Verlan maalaukset.

Elokuun lopussa tänä vuonna jaalalainen urakoitsija *Seppo Laatonen* sekä hum.kand. Miettinen löysivät vielä Tupavuoren rantakalliosta Vuohijärven luoteispäässä sijaitsevasta Hevossaaresta järjestyksessään kuudennen esihistorial-

lisen maalauksen Pohjois-Kymenlaaksossa. Pohjois-Kymenlaakso onkin tällä hetkellä Suomen tihein kalliomaalauksen löytöalue, sillä täältä on löydetty 30 kilometrin säteeltä peräti kuusi rantakalliota, joissa on maalauksia.

Viime- ja tämänkesäiset löydöt tapahtuivat järjestelmällisen etsinnän ansioista. Kymenlaakson seutukaavaliiton toimesta hum.kand. Miettinen teki Jaalan, Valkealan, Kuusankosken ja Kouvolan

heti Verlan kosken yläpuolella olevassa suuressa irtolohkareessa, jonka läntinen seinämä laskeutuu jyrkästi veteen. Maalaukset sijaitsevat noin 1,5 metrin korkeudella veden pinnasta. Aluksi seinämästä löydettiin neljän hirven hahmot, mutta kun maalausten päältä poistettiin jäkälä, löytyi hirviä kaksi lisää sekä kaksi tikku-ukkoa ja maalaus, joka todennäköisesti kuvaa venettä. Osa maalauksista on kuitenkin aikojen kuluessa

hioutunut lähes näkymättömiin.

Ristiinan ja Taipalsaaren kalliomaalausten alta tehtyjen esinelöytöjen perusteella on Verlan maalaukset voitu ajoittaa noin 5000—6000 vuoden taakse. Verlan maalausten ajoittamista piti hum.kand. Miettinen sikäli ongelmallisena, että Pohjois-Kymenlaakson alueelta on tehty kaksi asuinpaikkalöytöä, joiden perusteella alueella ovat liikkuneet pronssikauden tekstiilikeraamikit, mutta myös varhaiskampakeraamisena aikana täällä on asuttu.

Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen tutkimukset osoittivat, että maalauksissa käytetty väriaine on puhdasta punamultaa, rautaoksidia, josta sideaine on häipynyt. — Verlan maalausten erikoisuus on se, että hirvet ovat hyvin naturalistisia, korkealuokaisesti maalattuja, kertoi hum.kand.

Verlan kalliomaalausten erikoisuus ovat hyvin naturalistisesti hahmoitettut hirvet, toteaa hum.kand. Timo Miettinen opetusneuvos Veikko Talvelle.

Hum.kand. Timo Miettinen ja liikunnanohjaaja Maarit Miettinen tekivät Verlan kalliomaalauksista peitepiirroksia ns. pistetekniikalla hahmottaen kuvat pienin pistein läpinäkyvälle muoville.

Kalliomaalaukset paljastuivat paksun jakäläkerroksen alta. Suuren irtolohkareen seinämästä löytyi mm. kuusi hirveä ja kaksi tikku-ukkoa. — Maarit Miettinen lautalla, joka rakennettiin peitepiirrosten tekemistä varten.

Miettinen. Kirjallisuuden perusteella nämä olisivat Pohjois-Euroopan kallioista löydetyistä hivistä kaikkein naturalistisimpia. Yleensä hirvet kalliomaalauksissa kuvataan hyvin skemaattisesti, kaavamaisesti. Mielenkiintoista hirsissä on myös se, että sydämen kohta merkitään aina punaisella. Tämä kytkee hirvet aika vahvasti metsästyskulttiin.

Kalliomaalausten hirviaihetta täydentää yleensä ihmishahmo, pikku-ukko. Hum.kand. Miettisen mukaan ominaista on, että ihmiset ovat hyvin alkeellisesti hahmotettuja ja ne ovat huomattavasti hirsii pienikokoisempia. Tulee ajatelleeksi, että heijastaako tämä jotakin tiettyjä arvostuksia. Esihistoriallisella ihmisellä on saattanut olla vaikeuksia näin suuren eläimen kanssa. Verlan maalauksesta hirsien alta löydettiin myös mielenkiintoinen kulmaviiva, joka yleensä tulkitaan käärmeeksi.

Tähän asti löydetyissä kalliomaalauksissa, joita Suomessa on parisenkymmentä on merkittävä se, että ne ovat aina veden partaalla, vesisidonnoissa. Lisäksi maalaukset ovat yhtä poikkeusta lukuunottamatta olleet joko eteläisissä, lounaisissa tai läntisissä kallioseinämissä, jotka ovat lisäksi ulospäin kaltevia tai joissa on ulospäin kääntyvä lippa. Näin ilmeisesti pyrittiin maalaukset suojaamaan sadeveden

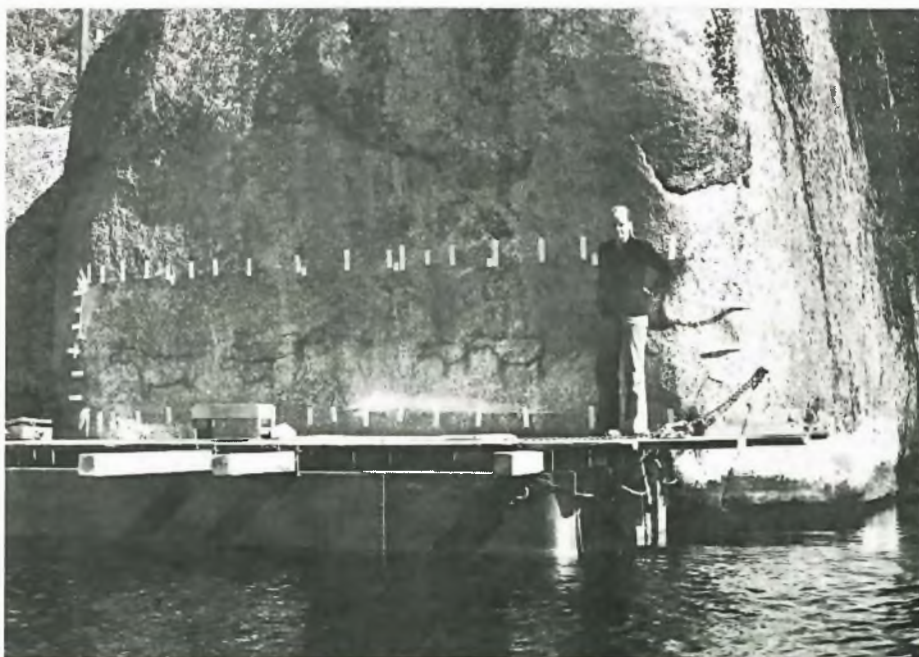
aiheuttamalta kulumiselta. Tarkoitettiinhan kuvat säilyviksi sukupolvesta toiseen. — Sikäli vesisidonnoisuus on ymmärrettävissä, että vedet ovat olleet tärkeä kulkureitti. Ehkä nämä on tarkoitettu ohikulkijoiden nähtäväksi.

Maalaukset taltioidaan pistetekniikalla

Hum.kand. Miettinen taltioi maalaukset ns. pistetekniikalla. Maalaukset jäljennetään läpinäkyvälle muoville tussilla pienillä pisteillä. Työssä on oltava tarkkana, jotta kaikki pienet katkot ja epäsäännöllisyydet saadaan tarkasti esiin. — Peitepiirroksen teossa on suuri vastuu. Mikä tässä piirretään, jää sitten melko lopulliseksi, totesi Miettinen.

Suomessa viime vuosina tehty löytö ovat olleet melkoisia sensaatioita tieteilisessä maailmassa. Kukaan ei olisi uskonut, että maalauksia olisi löydetty näin monta muutaman vuoden sisällä. Toisaalta löydöt olivat odotettavissa, sillä pidettiin luonnottomana, että Suomesta, tuhansien järvien maasta, tunnettiin 1960-luvun alkupuolelle asti ainoastaan yksi kalliomaalaus, kun Norjasta ja Ruotsista niitä oli löydetty kymmenkunta.

MARJA-LEENA MAUNO

Kirjoittaja siirtyy muistelmasarjassaan kuvaamaan yhtiön muita tuotantolaitoksia ja tehdasyhdyskuntia.

Ensimmäisenä on vuorossa Hallan saha, jonka sodan jälkeisistä uudistuksista tässä kerrotaan kirjoittajan etsiessä samalla kosketuksia Hallan sahan aikaisempiin vaiheisiin. Artikkeeliin liittyvät kuvat ovat 1950-luvulta. Myöhemmin palataan Hallan sahayhdyskunnan kuvaamiseen.

7

Uudenaikaistunut Hallan saha

VEIKKO TALVI

Suomen teollistumisen alkuvaihetta ei koettu missään muualla niin rajuna kuin Kotkan saarella ja sen lähistöllä. Kymijoen Korkeakosken haaran suulle perustettiin 1870-luvun alkupuolella kymmenkunta höyrysahaa. Keväisin kerääntyi kymmenittäin laivoja jäätikön reunaan odottelemaan väylän avautumista ja pääsyä sahojen laitureihin. Sa-

maan aikaan virtasi sahoille väkeä töihin läheltä ja kaukaa. Ilmassa oli suuren odotuksen ja jännityksen tuntua sekä rahan hajua. Sahakuume oli samalaista kuin kultakuume. Sahojen perustajat haaveilivat äkillisistä voitoista ja maalaishäilyistä sahoille töihin tulleet eivät olleet aikaisemmin nähneet silkkää rahaa kourassaan yhdellä kertaa niin paljon kuin tilipäivänä. Kukaan ei nappissut, vaikka olosuhteet olivat kurjat. Sahojen vakainainenkin väki asui suunnattomassa ahtaudessa ja nyt piti vielä 'kesämiesten' saada jonkinlainen suoja, mihin päänsä yösydämeiksi kallistaisi. Mutta parempaa ei osattu vaatiakaan eikä ollut lakipykälää, jotka olisivat pakottaneet sahanpatruunoita kohentamaan sahayhdyskuntiansa oloja.

Aluksi näytti siltä, että sahanomistajat olivat osuneet kultasuoneen. Pian se kuitenkin kaikkien yllätykseksi alkoi ehtyä. Sahatavaran hinnat Euroopassa romahtivat ja moni saha joutui perikatoon yhtä nopeasti kuin oli ryöpeästi aloittanut. Vain vahvat, varakkaat ja ammattitaitoiset yrittäjät pysyivät jalollaan. Siten jo höyrysahakauden päästyä kunnolla alkuun jouduttiin ko-

Syyskesällä Kyminsuusta avolauttoina hinatut ja talven sahausta varten varastoitavat tukit nostettiin kiramon avulla tukkialtaan ääreen korkeiksi kasoiksi.

kemaan sahatavaramarkkinoiden herkäät suhdannevaihtelut. Tämä on myöhemmin toistunut monen monituista kertaa ja seuraukset ovat tuntuneet saloseutujen mökeissä saakka. Joka tapauksessa päästiin eteenpäin ja ensimmäisenä puunjalostusteollisuuden haarana sahatteollisuus kehittyi suurteollisuudeksi. Vuosisadan alussa vientisahojen rinnalla sai alkunsa sulfaattiselluloosateollisuus, josta vähitellen saha-, hioke- ja paperiteollisuuden rinnalle kasvoi metsäteollisuutemme kolmas mahtitekiä.

Etelä-Kymenlaakson teollisuuden vaiheet olivat minulle ennestään tuttuja ja olin niistä monissa maakunnan esitelyissä kirjoittanutkin. Kun minulle sitten tuli tilaisuus tutustua Hallan sahaan, totesin arviointini jonkin verran väärin painottuneeksi. Kotkalla oli kylä edelleen sahakaupungin leima. Satalahteita reunustivat Norjan, Hietasen ja Hallan sahojen laajat lautatarhat, mutta niitä hallitsevampina tuossa ko-meassa teollisuus- ja satamanäkymässä kohosivat Gutzeitin sekä Sunilan selluloosatehtaat. Viimeksi mainittu — *Alvar Aallon* luomus — oli kuin tar-koituksellisesti suunniteltu Suomen teol-lisuuden symboliksi. Se teki vaikutuk-sen suuruudellaan ja voimakkaasti jä-sennellyllä arkkitehtuurillaan. Syntyi vaikutelma, että sahat olivat joutuneet luovuttamaan hegemoniansa näille teh-dasjätiläisille.

Uudistuva Hallan saha

Hallassa kuitenkin tuolloin karistet-tiin harteilta menneisyyden painolastia ja sahaa ja sen toimintaan vaikuttavia olosuhteita uudistettiin toden teolla. Aihetta siihen olikin, sillä sahateolli-suutta rasittivat perinteelliset työtavat, jotka vaativat paljon ihmiskäsiä, vahvo-ja olkapäitä ja lujatekoisia selkiä. Nyt oli vihdoinkin sahateollisuudessakin tullut koneellistamisen ja rationalisoimisen aika.

Uudistukset Hallassa olivat alkaneet pian sodan päätyttyä. Vuonna 1947 päästiin Hallan saareen ensimmäisen kerran siltaa myöten. Vuosikymmeniä oli kuljettu veneellä. Kesti kauan en-nen kuin saatiin edes lossi. Vaikka ol-tiin aivan teollisuuskeskuksen sydämes-sä, tuntui tieyhteyden saaminen mante-

reen ja Hallan välille suorastaan ih-meeltä: ”Päivä tuleekin säilymään teh-taittemme historiassa merkkitapauksena ja jos vielä näemme sen ihmeen, että höyryhepo porhaltaa sillan yli, niin voitaisiin melkein sanoa että jo riit-tää.”

Neljä vuotta myöhemmin juna por-halsikin Hallan saareen, ei kuitenkaan höyryveturi vaan moottorivetoinen Mo-ve. Höyryn valtakausi oli päättymäs-sä. Höyrysahausta oli tullut v. 1946 säh-kösaha ja 1950-luvun alussa Hallan yhä voimissaan oleva höyrylaivasto sai luovuttaa tärkeän tehtävänsä moottori-hinaajille, jotka varustettiin sellaisella keksinnöllä kuin radiopuhelimella.

Hallan tehtaat

Lieneekö saha -nimitystä liian vaati-mattomana hieman vieroksuttu, kun Hallasta käytettiin oikein monikossa nimeä Hallan Tehtaat. Tosin siellä sa-hauksen lisäksi höylättiin, tehtiin laa-tikoita ja puutaloja ja jonkin aikaa puujauhoakin. Jalostuksen osuus oli kuitenkin vaatimatonta verrattuna sa-han yli 20 000 standartin tuotantoon vuodessa. Kenties Hallan Tehtaat pe-

Hinaaja vetämässä redillä sahatavara-lastinsa luovuttanutta proomua Hallan rantaan. Taustalla Kotkan satama ja Norskan sahan ympärille kasvaneet Enso Gutzeitin tehtaat.

riytyi niiltä ajoilta, jolloin Hallassa ensimmäisenä Kymenlaaksossa oli alettu keittää sulfaattiselluloosaa ja jatkettu sen valmistamista aina talvisotaan saakka. Nyt piti sahan jätteen jalostami-sesta huolen naapuri Sunilan selluloosatehdas.

Minä en saanut mielikuvaa tehtaista vaan sahasta. Se oli vallannut pääsaaren lisäksi Pitkäkarin ja osan Tiutista-kin. Tällä alueella oli lähes puolitoista tuhatta tapulinpohjaa ja parhaimmil-laan tuhatkunta sotilaalliseen ojennuk-seen taaplattua tapulia alttiina raikkail-le merituulille. Saarijono pisti pitkälle ulos merelle ja monet povasivat sille loistavaa tulevaisuutta, leveää tietä Tiutisen kärkeen ja saaren kupeeseen Kotkan kaupungin uutta syväsatamaa. Kotka kuitenkin hapuili tutulla lahdellaan sinne tänne pääsemättä varmuuteen, minne satamansa sijoittaisi. Siinä kaha-kassa kymiläisistä ’tupensyöjistä’ ensin Karhulan kauppalalaisiksi päässeet tiutislaiset kohosivat yllättäen kaupunki-

laissäätyyn, kun Tiutinen liitettiin Kotkaan. Vihdoin on unelma tiestä toteutunut. Kotkan kaupunki sen heille rakensi pitkin Hallan saaren itäistä rantaa, mutta satamaa he eivät ole saaneet, sillä lopulta päädyttiin sataman sijoittamisessa kuuluun Hietasen saha- saareen.

Käsin taaplatusta pakettitapuliksi

Ensin alkoivat muutokset Hallan sahallä näkyä lautatarhassa. Lautatarhan paanat, puisten rakennelmien päälle vedetyt kiskot, joita pitkin tuoretta sahatavaraa siirreltiin vaunuissa tapuloitavaksi ja kuivaa tavaraa proomujen ääreen, purettiin ja tilalle rakennettiin kovapohjaisia teitä. Niitä myöten alkoivat paketeiksi koottuja lautoja ja lankkuja kuljettaa isoja hyönteisiä muistuttavat vempheet, haarukka- ja hajasäärirukit. Tämä oli suuri muutos sahatavaran käsittelyssä. Yksittäiskappaleista siirryttiin määrämittaiseen taakkaan, jota liikuteltiin kokonaisena. Kiramokin, jolla lautoja ja lankkuja oli siirretty tapulin laelle, hävisi lautatarhasta, sillä haarukkatrukista tuli nyt taapelioijan työkone. Ulkonäöltään nämä pakettitapulit eivät vetäneet vertoja vatupassiin pannuille vanhoille tapuleille, mutta työ keveni, nopeutui ja kustannukset alenivat.

Pian lautatarha alkoi myös pienen- tyä, vetäytyä naapurisaarilta Hallan omalle maaperälle. Tämän sai aikaan

uusi kuivaamo. Keinokuivauksen avulla sahatavara saadaan muutamassa vuorokaudessa kuivaksi, kun se luonnonmenetelmää hyväksikäyttäen vaatii kuukausia. Sitten on kuivaamoa laajennettu ja se läpäisee koko sahan normaalin tuotannon. Keinokuivauksen ansiosta säästetään paljon työtä ja nopeutetaan sahateollisuudelle ominaista hitaastikiiruhtamista.

Kymijoen alajuoksu uittoväylänä eläkkeelle

Vientisahojen perustaminen uittoreit- tien päätepisteeseen ja meren yhtymä- kohtaan oli aikanaan ollut paras mahdollinen ratkaisu. Se yhdessä höyryvoiman ja Euroopan markkinoiden avautumisen kanssa loi edellytykset maamme uudenaikaiselle sahateollisuudelle. Uiton nopeasti kehityttyä puuta voitiin uittaa Päijänteen latvavesiltä saakka Kyminsuuhun ja ennen ensimmäistä maailmansotaa Halla oli saanut jala- sijaa myös Vuoksen vesistössä. Orrain- taipaleen ja Honkataipaleen ylikulku- paikkojen kautta Saimaan puu löysi tiensä Kymijoen vesistöön ja Hallan saareen.

Vielä 1960-luvun alussa Hallan saha sai tukkinsa perinteiseen tapaan irtouittona. Kyminsuun erottelulta puut hinattiin sahan tukkialtaan edustalle irtolauttana tai nippuina, jotka varastoi- tiin altaan läheisyyteen tai Perävarp- piin. Avolautoista tukit joutuivat joko

Rimoitettuja sahatavarapaketteja odottelemassa kuivaamon edustalla kuivausvuoroaan.

suoraan tukkialtaan luikkuihin tai ne nostettiin kiramon avulla altaan sivuil- le mahtaviksi kasoiksi odottamaan sa- hausta talvikuukausien aikana. Minulla oli vielä tilaisuus nähdä tätä perinteis- tä uittoa, tukkien tuloa Hallaan Ky- minsuulta hinaajien vetämänä ja tuk- kien varastoinnista kiramon avulla.

Hallan yhdistäminen mantereeseen sai aikaan perinpohjaisen muutoksen tuk- kien kuljetuksessa. Kymijoen alajuoksu uittoväylänä hylättiin ja jo pitkän ai- kaa tukit on tuotu Hallaan autoilla sekä junalla. Uittopuuta on kyllä jou- kossa, sillä nippuina puuta uitetaan Kymijokea myöten Kuusanlampeen saakka niin pääväylältä kuin Mänty- harjun reittiä myöten. Kuusanlammesta uittopuuta nostetaan tukkijunaan ja kuljetetaan 'rautakanavaa' myöten Ky- mijoen suuhun. Kun irtouiton aikana tukit kuorittiin ennen veteen joutumis- taan, tapahtuu kuoriminen nyt perillä tukkialtaan ääressä koneellisesti. Vii- meisin uudistus tukkien käsittelyssä on niiden automaattinen lajittelu paksuu- den mukaan.

Laivaus rediltä Hallan omaan laituriin

Saha on tietysti Hallan tuotannon keskus. Siellä tukit yhdessä hetkessä

muuttuvat lankuiksi, soiroiksi ja lau-
doiksi ja pinnat ja rimat putoavat ha-
kun terien väliin ja saman tien selluloo-
san raaka-aineeksi. Myös sahaa on jat-
kuvasti parannettu, sen tehokkuutta li-
sätty, prosessia nopeutettu ja työvaihei-
ta automatisoitu, mutta ratkaisut liene-
vät ainakin periaatteeltaan samat kuin
norjalaisten saha-ammattimiesten saa-
puessa Hallaan sata vuotta sitten.

Sen sijaan koko ketjun loppupäässä
sahatavaran laivauksessa on tapahtunut
samanlainen koneellistuminen kuin tuk-
kien ja sahatavaran käsittelyssä. Yksit-
täisen laudan tilalle on tullut paketti
ja lihasvoiman tilalle kone. Ja tukki-
lauttojen katoamista vastaava muutos
on ollut Hallan satalukuisen proomulai-
vaston siirtyminen historiaan.

Halla on alusta lähtien ollut tyypil-
linen vientisatama. Jo tuo sana kertoo,
että tuotteet viedään ulkomaille. Tämä
on tapahtunut ja tapahtuu edelleen lai-
voilla. Siksi höyrysakauden alkaessa
sahat perustettiin merenrantaan ja
laivaukset voitiin suorittaa jopa suo-
raan sahan lautatarhan rannassa. Höy-
rylaivojen yleistyessä painavan ja tilaa
ottavan sahatavaran rahdit halpenivat
ja suomalaisen sahatavaran kilpailuky-
ky vahvistui suurissa teollisuusmaissa
Englannissa ja Keski-Euroopassa.

Sahatavaran laivaaminen ja kuljet-
taminen ulkomaille on ollut elinehto
koko Hallan toiminnalle. Myös tässä
laivauksessa on tapahtunut muutoksia
jo erityisesti 1950-luvulla. Vuosikym-
menen alkupuolella käsipelillä lastatut
proomut hinattiin redille laivojen ää-
relle ja lastit siirrettiin laivoihin. Apu-
na oli laivan konevoimalla käyvä vins-
si, mutta paljon tarvittiin ahtausväkeä,
joka kuljetettiin moottoriveneellä Kot-
kan satamasta.

Paketointiin siirryttäessä oli keksit-
tävä uusia keinoja, jotta sahatavaraa
voitaisiin käsitellä kokonaisina yksik-
köinä laivausvaiheessa. Ensimmäinen
vaatimaton edistysaskel oli proomulas-
taukseen suunnitellun nosturin pystyt-
täminen Puujalansalmen laiturille. Sillä
nostettiin paketti kerrallaan proomuun.
Kokeilu onnistui ja paikalle rakennet-
tiin koko salmen ylittävä siltanosturi.
Sen alle mahtui samanaikaisesti neljä
proomua, joihin nosturi pudotteli stan-

dartin käsittäviä lauta- ja lankkupa-
ketteja.

Tämä Puujalansalmen nosturikausi
jäi kuitenkin yllättävän lyhyeksi väli-
vaiheeksi. Kun Kotkan edustan väyliä
alettiin ruopata, päästiin keskikokoisilla
puutavara-aluksilla Hallan rantaan
saakka. Hallan itärannalle rakennettiin
laituri ja samalla vanhat menetelmät
romutuivat, uusi siltanosturikin. Hal-
lan merellinen asema purjehduskelpoi-
suuden parannuttua tarjosi sahalle suu-
renmoisen edun. Hajasääritrukki tuo
paketit laivan ääreen josta ne siirre-
tään ruumaan ja loput kansilastiksi.
Parhaimmillaan omasta laiturista on
vuoden viennistä laivattu yli 90 pro-
senttia. Viime aikoina määrä on pudon-
nut huomattavasti Kotkan Hietasen Ro-
Ro -sataman valmistuttua. Kotkaan ta-
vara kuljetetaan maitse. Proomujen ja
hinaajien uutta tuleamista ei ole tapah-
tunut. Kotka Woodexporters huolehtii
Hallan sahatavaran myynnistä.

Standartista kuutioon — tuumasta sentiin

Eräät viimeaikaiset uudistukset eivät
näy ulospäin, mutta ammattimiesten

perinteellisen ajattelutavan ne ovat pa-
hoin mullistaneet. Höyrysakauden
alusta saakka standartti on ollut saha-
tavaran perusmitta. Se on syöpynt
maallikonkin mieleen, vaikka hän ei
tarkoin tiedäkään, mitä määrää se il-
maisee. Nyt sitä ei enää tarvitsekaan
tietää, sillä tänä standardisoitumisen
aikana standartti on pyyhkäistyt ole-
mattomiin ja sen tilalle on pantu kuu-
tiometri. Eikä ole riittänyt tämäkään,
tuumat ja niiden murtolukuina ilmaisi-
tut osat — kolmevartit ja seitenkaset —
nuo sahamiesten ja timpermannin am-
mattisanastoon kuuluneet mitat on nyt
pantu viralta. Arkikäytössä muutos var-
maan tapahtuu hitaasti, mutta rapor-
teissa, tilastoissa, tilauksissa ja lasku-
tuksissa sahateollisuuden perinteiset mi-
tat kuuluvat menneisyyteen. Rationali-
sointi on tunteettomasti käynyt käsiksi
sahateollisuuden traditionaaliseen arvo-
maailmaankin. □

**Lyhytaikainen mutta tärkeä välivaihe
Hallan sahatavaran laivauksessa oli
pakettien siirtäminen Puujalansalmen
siltanostorin avulla proomuihin.**

Naistoimittajia
Kuusankoskella:

Teollisuuden ja kulttuurin

Teollisuuden vaikutusta ympäristöön ja kulttuuriin pohdittiin 29.8. Kuusankoskella. Kolmisenkymmentä naistoimittajaa Naistoimittajien yhdistyksestä tutustui Teollisuus ja kulttuuri -teemapäivän aikana myös Kuusankosken ja Voikkaan tehtaisiin ja niiden ympäristöön sekä Verlan tehdasmuseoon. Päivän aiheista luennoivat opetusneuvos *Veikko Talvi* ja professori *Yrjö Blomstedt*. Vieraiden lounasisäntänä toimi vuorineuvos *Kurt Swanljung*. Tilaisuuden järjestelyistä vastasi Taloudellinen Tiedotustoimisto ja Kymiyhtiö.

Yhtiön puolesta vieraat toivotti tervehdulleeksi apulaisjohtaja *Harry G. Wiklund*, jonka jälkeen Kymiyhtiön tämän päivän toiminnasta kertoi tiedotuspäällikkö *Eero Niinikoski*.

— Olisi todella toivottavaa, että tällaista kanssakäymistä julkisen sanan kanssa voitaisiin suorittaa enemmänkin, sillä näin saadut kontaktit ja keskustelut ovat monin verroin antoisampia kuin mihin on mahdollisuus kiireisissä haastattelutuokioissa tai tiedotustilaisuuksissa, totesi vuorineuvos *Kurt Swanljung* lounaspuheessaan naistoimittajille. — Teille on juuri esitelty Kymiyhtiön toimintaa kulttuurielämän alueella ja samalla valotettu, miten tämä yhtiö on ollut rakentamassa ja ke-

hittämässä koko teollisuusmiljöötä. Nykyisin emme luonnollisesti voi enää samalla tavalla vaikuttaa ympäristöömme kuin aikaisemmin, mutta pyrimme omalta osaltamme edesauttamaan kehitystä niin kulttuurielämän kuin yhteiskuntaelämänkin alueella, sanoi vuorineuvos *Kurt Swanljung*.

Tehdas ja miljöö

Opetusneuvos *Veikko Talvi* käsitteli puheessaan teollisuuden vaikutuksia ympäristöön Kuusankoskella ja Voikkaalla tehtaiden rakentamisesta alkaen. Opetusneuvos Talven mukaan kaikki rakentaminen Kuusankoskella keskittyi välittömästi ja järjestelmällisesti tehdaslaitosten läheisyyteen. Myös asuntorakentamisessa toteutettiin järjestelmällisyyttä alusta alkaen. Esimerkiksi Kymintehtaan aluetta varten laadittiin vuonna 1897 asemakaava, jolle asuintaloja saatiin rakentaa vain yhtiön johdon hyväksymien piirustusten mukaan.

— Ensimmäinen asutokasarmi Kuusankoskelle valmistui vuonna 1872. Hyvin pian kasarmityypistä kuitenkin luovuttiin ja alettiin rakentaa neljän perheen taloja, joissa oli vain yksi huone kullekin perheelle, sanoi opetusneuvos *Talvi*. Asumistason parantamiseen

jouduttiin yhtiössä kiinnittämään erityistä huomiota 1910-luvun alkupuolella sattuneiden yhtiön ja työläisten välisten selkkausten jälkeen. Tällöin yhtiössä luotiin selvä sosiaalipoliittinen ohjelma, jonka eräänä osa-alueena tutkitiin yhtiöläisten asumistasoa. Tutkimuksesta saadut tulokset olivat murheellisia. Liian ahtaiden asunto-olojen todettiin aiheuttaneen mm. tuberkuloosin runsaan levinneisyyden.

— Asumistasotutkimuksen seurauksena muutettiin yhtiön asuntopoliittikkaa. Sen tuloksena rakennettiin Aronpelto, jonka talojen suunnittelussa otettiin huomioon vuorotyöläisten tarve rauhalliseen lepoon myös päivällä.

— 1920-luvulla voitiin asuntoja rakentaa jo kauemmaksi tehtaista. Sen teki mahdolliseksi kapearaiteisen rautatien valmistuminen Kuusankosken ja Voikkaan välille. Mm. Naukioon asemakaavoitettiin isohkoja tontteja, joille rakennettiin kahden perheen taloja. Nämä talot ovat edelleen jäljellä. Jatkosodan jälkeen vallinneen ankaran asuntopulan takia yhtiö rakensi Tähteeseen 60 yhden perheen taloa, joiden suunnittelussa käytettiin arkkitehtejä sekä kysyttiin yhtiöläisten mielipidettä.

— Varsinainen yhtiön tukema omakotitalorakentaminen alkoi vuosina 1946

vuorovaikutusta pohdittiin

—1947. Neljännesvuosisadan aikana onkin yhtiön tuella rakennettu Kuusankoskelle kaikkiaan 1 400 omakotitaloa, totesi opetusneuvos Talvi.

Teollisuus kulttuuria muovaamassa

— Teollisuudella ja sen tuotteilla on ollut luonnollisesti suuri merkitys kulttuurin kehitykselle. Jos kulttuuri käsitetään laajasti, melkoinen osa nykyistä länsimaista kulttuuria rakentuu teollisuuden varaan, totesi professori Yrjö Blomstedt esitelmässään teollisuudesta ja kulttuurista. — Sosialismin oppi on nimenomaan teollisuustyöväen kokemuspohjasta nousevaa, vain yhden asian mainitakseni. Nykysuomalainen ei enää voi elää ilman teollisuustuotteita. Paluu luonnontilaan ei ole mahdollista. Toisaalta ei Blomstedtin mukaan pidä kieltäytyä näkemästä sitä, että teollinen ekspansio on toisaalta kaupunkimaistanut Suomea ja Eurooppaa ja toisaalta käynyt ankarasti luonnon päälle saasteineen. Kulttuurimiljöön on olennaisesti muuttunut, samoin ihmiset. Maasta elävän ihmisen arvojärjestelmät ovat toiset kuin vierasta materiaalia muovaavan.

Professori Blomstedt käsitteli esitelmässään myös teollisuutta mesenaattina,

tieteiden ja taiteiden tukijoina. Suomalaisista tukijoista hän mainitsi mm. turkulaisveljekset, kauppaneuvokset Dahlström, joista toinen oli Kymiyhtiön ensimmäinen toimitusjohtaja. He tekivät suuria lahjoituksia mm. Turun taidemuseolle ja Åbo Akademille.

Teollisuuden nykyisestä tarpeesta vaikuttaa kulttuurin edistämiseen professori Blomstedt totesi, että minkäänlainen teollisuuden kulttuuripoliittinen ohjelma ei ole tarpeen. Sen sijaan hän esitti muutamia esimerkkejä teollisuuden mahdollisuuksista tukea kulttuuria pai-

Kuvat vas:lta: Naistoimittajat tutustuvat mm. Hugo Simbergin Kuusankoskea sekä tehtaita kuvaaviin etsauksiin ja piirroksiin, joita esitteli opetusneuvos Veikko Talvi.

Teema-päivän isäntiä ja vieraita vas:lta vuorineuvos Kurt Swanljung, toimittaja Pirkko Jäppinen Mainos-TV:stä, professori Yrjö Blomstedt Helsingin yliopistosta, toimitusjohtaja Leif Fast Taloudellisesta Tiedotustoimistosta sekä johtaja Heikki Kellokoski.

Elämästä Verlassa kertoivat eläkeläiset Lempi Mustonen (oik.) ja Lempi Niemi. Kuulijoina opetusneuvos Veikko Talvi ja toimittaja Sylvi Kauhanen.

Historialliseen teollisuusmiljööseen sekä käsipahvin tekoon tutustuttiin Verlan tehdasmuseossa PR-sihtööri Kari Suosen opastuksella.

kallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Teollisuus ja kulttuuri -teemapäivä päätettiin Verlassa, missä tutustuttiin Verlan tehdasmuseoon sekä tavattiin Verlan tehtaan eläkeläisiä. □

„Arvon mekin ansaitsemme”

Postia tulee jatkuvasti, se ei lopu koskaan. Kirjeiden, pakettien ja kansioiden on kuljettava, jotta tieto kulkisi nopeasti perille oikealle henkilölle. Kutsuvalo syttyy tai lähetin puhelin pirahtaa ja hetkessä on lähetin liikkeellä toteuttamassa muiden pyyntöjä. Kiireessä ei ehdi päivän aikana moneksi minuutiksi paikalleen istumaan, ruoka- ja kahvitaukoja lukuunottamatta.

Monistus, kahvinkeitto, juomien hakemiset ja monet muut pikkutehtävät eivät ole vieraita lähetille. Hän, jos kukaan, ne asiat myös toimittaa. Lähetin tekee auliisti työtään, vaikka hän tietää, että hänen työtään ei pahemmin arvosteta.

Tällaista on lähetin arkipäivä.

Kuusankosken tehtailla on lähettejä 36, heistä tyttöjä 34 ja poikia kaksi. He toimivat lähetteinä pääkonttorilla, varastoilla ja muilla osastoilla.

Tsuppari, raketti, sputnik, pakettiraketti, supis ja juoksulikka — siinä joukko nimityksiä, kaikki ne tarkoittavat lähettiä. Lähetin, jota myös atomiajan tuhatjalkaiseksi pikakiitäjäksi kutsutaan, toimittaa päivän mittaan mitä erilaisempia asioita. Hänellä on usein kiire, sillä postin pitää kulkea. Ja posti kulkee . . .

Lyhytaikainen ammatti

Paavo Koiranen, pääkonttorin vahtimestari, on toiminut kaksi vuotta konttoripalvelun lähettityttöjen esimiehenä. Hänellä on alaisuudessaan 13 tyttöä, joten hän tietää mitä läheltä vaaditaan.

— Läheltä vaaditaan reippautta, kykyä tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja hyvää käytöstä. Hyvä koulutodistus ei aina ole riittävä tae soveltuvuudesta lähetin tehtäviin.

Ainoana haittana lähetin työssä Paavo pitää työn lyhytaikaisuutta. — Lähetit tulevat työhön 16-vuotiaina ja siirtyvät ”eläkkeelle” 18-vuotiaina. Näin on käytäntö ainakin täällä Kuusankoskella. Kahdessa vuodessa lähetti on oppinut kunnolla työn ja talon tavat, mutta joutuukin sitten lähtemään pois. Tämä aiheuttaa usein vaikeuksia.

Miten yhteistyö tyttöjen kanssa on sujunut? — Ei minulla ole ollut suurempia vaikeuksia. Joskus on täytynyt vähän nuhdella, sillä asiat eivät ole menneet niinkuin olisi pitänyt. Mihinkään vanhanaikaiseen kurinpitoon en ole ryhtynyt, koska se ei ole tarpeen nykyäikana nuorten kanssa.

Paavo Koiranen, pääkonttorin vahtimestari, on myös konttoripalvelun lähettityttöjen esimies (vas. ylh.). Anne Aarnio kuljettaa postia pääkonttorilta eri osastoille (ylh.). Kirsi Vauhkonen toimii sisälähetinä pääkonttorin ensimmäisessä kerroksessa (oik.). Sakari Asikainen on lähettinä Voikkaan varastolla (oik. alh.).

Kiirettä pitää

Pääkonttorin ensimmäisestä kerroksesta, aivan Koirasen Paavon työhuoneen kulman takaa, löytyi reipas lähettityttö *Kirsi Vauhkonen*, 16. Kirsi on ollut pääkonttorissa lähettityttönä neljä kuukautta ja kertoi viihtyvänsä.

Kirsin työhön kuuluu sisäisen postin

jakelua huoneisiin, nimien hakemista pankin papereihin, kansiodien kuljettamista ja monta muuta pikkutehtävää. Suurimman osan työajasta vie postin jakelu, sillä hissistä tulee postia jatkuvasti ja se on välittömästi toimitettava

oikealle henkilölle. Päivän aikana ei ehdi paljon paikalleen istumaan, vai mitä Kirsi?

— Ei tosiaan. Ainoastaan kaksikymmentä minuuttia päivässä on mahdollisuus istua tässä pöydän ääressä, silloinkin on edessä pino tilauslomakkeita, joita on järjesteltävä.

Pääkonttorin ensimmäisessä kerroksessa on Kirsin mielestä mukava olla lähettinä, koska siellä on nuorta ja puheliasta väkeä. Juttuja Kirsillä kuulemma riittää.

— Joskus kyllä harmittaa tämä lähetin työ, kun pyydetään hakemaan yhtä lehteä tai tekemään jotain muuta vähäpätöistä hommaa. Onneksi tällaista sattuu harvoin. Olen myös sanonut kaikille, että minua voi kutsua Kirsiksi, mutta silti huudetaan neitii...

Poikalähettejä vain kaksi

Lähetin työ ei ole joka paikassa pelkästään postin jakelua tai pikkuasioiden toimittamista, vaan se saattaa olla myös muttereiden, prikkujen, varaosien ja työkalujen myyntiä. Sen voi todistaa oikeaksi Voikkaan varastolla työskentelevä *Sakari Asikainen*, 16. Sakari on toinen yhtiöllä olevista poikaläheteistä ja hän on ollut työssä viime joulukuusta lähtien.

Kolme kertaa päivässä Sakari vie postin polkupyörällä Voikkaan postihuoneelle ja tuo tulevan postin. Postin jakelun välillä hän myy tarvikkeita varastolla.

— Kyllä tämä mukava homma on. Työ ei ole ihan yksitoikkoista ja työkaverit ovat mukavia. Kyllä tämä lähetin homma menettelee mulle ensimmäiseksi työpaikaksi. Joudun olemaan melko paljon varastolla, mutta eiköhän työt mene tasan postin kuljettamisen ja tarvikkeiden myynnin kanssa.

Polkupyörällä posti kulkee

Sateinen tai aurinkoinen päivä, siitä huolimatta nousee joka tasatunti pääkonttorilla kiertävä lähetti pyörän selkään ja lähtee jakamaan postia osastoil-

le. Reittejä on kolme: Kuusaan lenkki, Kymin lenkki ja tehdasalueen ulkopuoliset osastot. Lähetit kiertävät vuorotellen Kuusaan ja Kymin lenkit. Kahdeksalta Kuusaan lenkille, yhdeksältä Kymin lenkille ja taas kymmeneltä Kuusaan lenkille jne. Tehdasalueen ulkopuoliset osastot kierretään kerran päivässä.

Anne Aarnio, 17, on yksi kolmesta kiertävästä lähetistä. Hän on ollut kiertävänä lähettinä jo kaksi vuotta, joten hän tietää mitä lähetin työ on.

— Kiva työ tämä on. Ei minulla ole pahemmin valittamista, sillä työ on aika vapaata ja muutenkin on mennyt mukavasti. Joskus ottaa päähän, kun pitää lähteä polkemaan osastoille ja vettä sataa.

Melkein yhdestä suusta totesivat niin Paavo, Kirsi, Sakari kuin Annekin: — Meillä menee hyvin. Kaikki ovat tyytyväisiä, kun posti kulkee.

Ja posti kulkee...

Jatkoa s:ltä 9

Svartbäck...

ta ja Belgiasta. Tulevaisuuden tuontimaa on ilmeisesti myös Neuvostoliitto.

— Svartbäck on pienuudestaan huolimatta kansainvälinen satama, toteaa Vanhanen, sillä usein laivat purettuaan lastinsa jatkavat matkaansa esimerkiksi Tallinnaan uutta lastausta varten. Harvinaista ei ole myöskään se, että laiva tulee Japanista ja jatkaa Brasiliaan.

Svartbäckin kautta tuotavia raaka-aineita ovat mm. styreenimonomeeri, oktanolit, ortoksyleeni ja erilaiset glykolit. Näitä aineita käytetään etupäässä hartsiteollisuudessa esimerkiksi muoviveneiden ja muiden muovituotteiden valmistukseen.

Sataman mahdollisista vaaroista ympäristölle satamakapteeni Vanhanen toteaa, että nämä meidän aineet eivät ole myrkyjä. — Jos kontrolli on koko ajan hyvä, laitteisto kunnossa ja aineet tunnetaan, mitään vaaraa ei ole olemassa. Kun tämä satama on lisäksi suljettu ulkopuolisilta, on vaaratekijät eliminoitu, sanoo satamakapteeni Vanhanen.

tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan

Inger kävi

Inger Hagström paperiryhmän myyntiasastolta lähti Englantiin, kuten aikaisemmin kerroimme. Työskennellyään kolme kuukautta Kymmene Starin myyntikonttorissa Hemel Hempsteadissa hän saapui kotimaahan kesälomalle. Ja miltä tuntui?

— I-ha-nal-ta!

— Eipä silti, kyllä tuntuu ihanalta palata takaisin Englantiinkin. Viihdyn siellä hyvin, joka johtune siitä, että olen työskennellyt ja opiskellut siellä aikaisemmin pariin otteeseen. Muutto ja sopeutuminen uusiin olosuhteisiin otti tietenkin aluksi henkisesti lujille, kun oli puhuttava vierasta kieltä, opeteltava uusia työmenetelmiä ja yleensäkin 'talon tavoille'. Englannin ilmastoonkin oli totuttauduttava. Nyt kolmen kuukauden jälkeen elämä alkaa sujua. Nyt tuntuu olevan voimia ja aikaa tutustua jälleen uusiin asioihin ja elinympäristön laajempaan katseluun.

—Lontoon keskustasta on noin parin tunnin bussimatka Hemeliin, jossa myyntikonttori ja paperiterminaali sijaitsevat. Minun lisäksi konttorissa

työskentelee yksitoista henkilöä. Hemelissä on myös viihättäviä vanhoja katuja ja taloja, mutta alue, jossa työpaikkani sijaitsee, on teollisuusalue eikä tietenkään siinä mielessä mielenkiintoista. Hemelin ulkopuolella levittäytyy kaunis maalaismaisema.

— Asun erään pariskunnan alivuokralaisena. Asunto on mukava ja minua pidetään kuin perheenjäsentä sanan parhaassa merkityksessä. Asunto on vain viiden minuutin kävelymatkan päässä työpäikasta.

— On valtavan virkistävää, kun Kuusankoskelta tulee tuttuja työasioissa Englantiin ja Hemeliin. Heiltä kuulen tuoreimmat uutiset. Kymiyhtymälehtiä ja Tiedotuslehtiä meille tulee ja täytyy sanoa, että ne luetaan siellä vieraalla maalla paljon tarkemmin kuin kotimaassa.

Haastattelu tapahtui heinäkuun alussa. Inger Hagström on lehtemme ilmestyttyä ollut jo pari kuukautta loman jälkeen työssä, joten toivotamme hyvää jatkoa ja tervetuloa keväällä takaisin Kuusankoskelle.

Pysyvä työsuojelunäyttely pystytettiin

Työsuojeluosaston Kymintehaan työsuojelupisteeseen pystytetään parhaillaan pysyvää työsuojelunäyttelyä. Työsuojelupisteeseen tilat ovat tähän tarkoitukseen sopivat. Pisteeseen työsuojeluvälineistö on nyt myös ratkaisevasti parantunut, sillä Kemira Oy lahjoitti yhtiölle kesäkuussa runsaasti erilaisia suojavälineitä. Mallinukun työsuojelupisteeseen lahjoitti E. Seppälä Oy.

Työsuojelupäällikkö **Harri Vertanen** ja työsuojeluteknikko **Veikko Tolvanen** esittelivät työsuojeluvarusteisiin puettun nukan, joka voidaan ottaa

mukaan apuvälineeksi myös koulutustilaisuuksiin. Nukella on työsuojeluhallituksen hyväksymän mallin mukainen kypärä, erityisesti kemikaalien käsittelyssä tarpeelliset suoja-lasit, kuulosuojaimet, hengityssuoja, suojakäsineet ja turvakengät. Varsinainen suojapuku nukelta vielä puuttuu. Samoin nukelta puuttuu toistaiseksi myös virallinen nimi.

Työsuojelupäällikkö Vertanen valitteli sitä, että työsuojelupisteeseen palveluksia käytetään toistaiseksi liian vähän hyväksi. "Täällä käyvät vain työsuojeluhenkilöt ja -valtuutetut. Kaikki asiasta kiinnostuneet ovat kuitenkin tervetulleita keskustelemaan esimerkiksi erilaisista työsuojeluvälineistä. Paljon on vielä sellaista ajattelua, ettei mulle mitään satu," totesi Vertanen. Työsuojeluinformaatiota aiotaan vastaisuudessa tehostaa. Tässä tarkoituksessa suunnitellaan loka-kuussa toteutettavaksi mm. erityinen työsuojelu -teema- viikko Kuusankosken tehtailla.

Kuvassa vasemmalla Harri Vertanen ja oikealla Veikko Tolvanen. Keskellä seisoo her-ra Seppälä.

Kiitoksia

Voikkaan Viesti piti 65-vuotisjuhlaleirin Lappalalla yhtiön leirirannassa ja haluaa lehtemme välityksellä esittää kiitoksensa **Kymiyhtiölle** sekä yhtiön 100-vuotissäätiölle taloudellisesta tuesta. Leiri oli 24.—27.7. ja sille osallistui n. 90 nuorta viestiläistä. Leirin päällikköinä olivat Keijo Lah-

тинен ja Mai-Lee Nyman. Emäntinä toimivat Valma Taavila ja Esteri Laulajainen apunaan ohjaajia ja vanhempia leiriläisiä. Kaikille leiriläisille annettiin muistoksi katajainen merkki. Leiri oli kuuleman mukaan hyvin onnistunut, sillä ilmat olivat ihanat ja seurahenki hyvä.

tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan

Ennen oli miehet rautaa, laivat oli puuta, hii- hoi!

Vehkalahden kuntaan kuuluva Neuvottoman kylä on kuulu kirvesmiehistään, jotka monen sukupolven ajan ovat veistäneet laivoja suurista seililaivoista aina soutuveneisiin saakka. Neuvottomassa ja Salmenlahdessa tehtiin laivoja jo noin sata vuotta sitten Suur- saareen, Lavansaareen ja muihin suuriin Suomenlahden saariin. Rannassa oli vielä muutamia vuosia sitten nähtävissä suuria mädäntyneitä lastukasoja, joista voi päätellä siellä murjotun puuta aika lailla, sillä laivat veistettiin kirveellä pyöreästä puusta.

Matti Penttilä, 75, on kirvesmiessukua monessa polvessa. Hänen isänsä mm. oli Virossa laivoja tekemässä 12:nä kesänä. Matti Penttilä oli 1919 Nauvossa tekemässä Suomen suurinta puulaivaa ja Varkaudessa tervahöyryjä eräänä talvena. Hallan tehtaan palvelukseen hän tuli 1920 ja työskenteli siellä kirvesmiehenä yhteensä 45 vuotta.

— Parhaimmillaan 1950-luvulla Hallassa oli proomuja yli 200. Meitä oli 16-miehinen työporukka, joka teki proomuja talvella usealle yhtiölle. Kerrankin oli saman talven ai-

Kuvassa vas:lla on Matti Penttilä toinen oikealta työkaverineen proomujen tekopaikalla. Kuva on otettu v. 1923. Eläkepäiviään Penttilä viettää Neuvottomassa kauniin puutarhan ympäröimässä talossaan (alla). Toisen entisen laivanveistäjän, Ilmari Suntion, tapasimme virkeänä ja hyvissä voimissa kesää viettämässä kotitalossaan (oik.)

kana toista sataa proomua työn alla. Keväällä uudet proomut tiivistettiin ja kesällä suoritettiin vanhojen proomujen korjauksia. Koko työporukka oli Neuvottomasta kotoisin.

— Yhteen aikaan oli Neuvottomasta töissä Hallassa yli 20 henkeä. Kesällä kuljettiin 9 km:n matka soutuveneillä,

myöhemmin moottoriveneellä. Talvella ajettiin polkupyörällä satoa tai paistoi. Silloin matkaa tuli 16 km. Paljon sitä jaksoi. Minulla oli tässä vielä pikkutila hoidettavana, joten omat työt piti tehdä yöllä.

Isoja laivoja on aikanaan tehnyt myös **Ilmari Suntio**. Hän kuului samaan laivanveistäjäporukkaan kuin Penttiläkin. Neljäkymmentä vuotta hänkin ehti olla Hallan tehtaan palveluksessa ennen kuin siirtyi nauttimaan eläkepäivistään. Hän on viettänyt jo kuusi talvea Tampereella "mut' eihän siellä kesällä" voi olla miten kää" ja niin Ilmari Suntio tulee kotipaikalleen Neuvottomaan kesää viettämään.

P.S. Elokuun lopulla saapui Hallasta viesti, joka kertoi Ilmari Suntion saavuttaneen 22.8. määränpään ja siirtyneen suurille vesille.

Syksyllä 1972 kävimme haastattelemassa Karhulassa 88-vuotiaasta Niko Arhoa, joka korkeasta iästään huolimatta ajeli polkupyörällä joka päivä lähes parikymmentä kilometriä. Niko Arho täytti viime vuoden marraskuussa 90 vuotta. Hän oli edelleen pirteä ja iloinen pappa, mutta tänä keväänä Niko Arho siirtyi taivaisille tanhuville. Hänen leskensä **Martta Arho** elelee nyt yksinensä ja kaipa pitkäaikaista elämänkumppaniaan.

— Kauhean kiva kaveri hän oli. Lausui minulle aina illalla pitkät, pitkät runot Värrikki Stoolin tarinoista. Naimisissa olimme 52 vuotta, mutta aina tuli rakkaammaksi. Vanhana sitä kaveria kaipa, ei

sitä sillä lailla nuorempana, tuumaili rva Arho.

— Kyllä tässä muuten hyvin menee. Vaikka olen 77-vuotias, tulen toimeen ilman kotiapua. Polvet vain ovat kipeät. Minä voitelin noita polvia käärmearasvalla, mitä ne Venäjältä tuovat. Kerran aikaisemminkin minä sitä sain, mutta heitin koko tuubin pois. Se haisi niin pahalle ja oli niin rasvais-takin. Minä ajattelin, etten minä tommoista rupea hölväämään.

Konstit on monet

— Raparperin lehdet olisivat hyviä, kun niitä saisi. Illalla kun pistää raparperin lehden polvien päälle ja sidettä siihen ympärille sen verran, että

pysyvät paikoillaan, niin aamulla ovat jalat niin köykäiset. Raparperin lehti on ihan märkä, niin kuin olisi sen kastelut. Se vetää sillä lailla.

Myynti pelaa

Kesäkuun loppupuolella pistäydymme **Kymin Paperin markkinointiosaston kotimaan myyntikonttorissa** Helsingissä. Oli parasta kesäloma-aikaa, joten itse myyntipäällikkö Kai Segerstahl enempiä kuin hänen sihteerinsä Raija Tanninenkaan eivät olleet paikalla. Olivat

sentään apul.myyntipäällikkö **Jörn Söderholm** sekä myyntisihteerit **Eija-Riitta Tamminen** ja **Birgit Nakari**.

Kotimaan myyntikonttori toimi viime maaliskuuhun saakka Helsingin paperiterminaalien yhteydessä Vantaalla. Konttorin henkilökunnan muutto Helsin-

kiin uusiin ja ajanmukaisiin tiloihin oli tietenkin mieluisaa monesta syystä.

— Muutto oli pelkästään eduksi, sanoi apul.myyntipäällikkö Söderholm. Toimintamme ei kärsi millään tavalla siitä, vaikka varasto jäikin Vantaalle. Yhteydet pelaavat hyvin. Täällä uudessa toimipaikassa on erittäin hyvä työskennellä, työnteke on sujuvaa ja henkilökunnan yhteishenki hyvä.

Uudenmaankatu 16:ssa sijaitseva huoneisto on n. 100 m²:n suuruinen ja sijaitsee talon viidennessä kerroksessa melukynnyksen yläpuolella. Melukynnys estää varsin tehokkaasti kadulta tulevien äänien tunkeutumisen huoneistoon, joten se on sekä rauhallinen että viihtyisä työpaikka.

Myyntikonttorin koko henkilökunta työskenteli aikoinaan Kuusankoskella, joten muutto aluksi Vantaalle ja sieltä pää-

kaupunkiin oli jokaiselle muutoksen myös yksityiselämässä maaseudulta suureen kaupunkiin.

— Ei kaupunkilaistyöelämän kummallisempaa ole kuin maaseudullakaan. Työmatkoihin meillä menee enemmän aikaa kuin Kuusankoskella ollessamme. Aamulla täytyy lähteä kotoa jo seitsemän maissa ja vastaavasti menee tunnin verran myös kotiin paluuseen, sanoi Söderholm.

— Rahaa täällä kuluu myös enemmän sekä ruokailun että työmatkojen takia. Meillähän ei täällä ole Koskela, jossa voisimme ruokailla kohtuullisin kustannuksin kuten Kuusankoskella, huokailivat molemmat rouvat.

Henkilökuntaan kuuluvat lisäksi piirimyyjä **Matti Oksanen** sekä varastomestari **Pekka Mehtonen**, jonka toimipaikka on Vantaalla.

"Rannalta sieltä,
haaveitten tieltä
niin monet muistot
kauneimmat sain...",

lauleli **Matti Siren Paperiteollisuuden Työntekijäin Liiton Voikkaan osasto n:o 36:n kesäretkellä** Radansuun loma- ja kurssikeskuksen viheriöivällä ruohikolla heinäkuun 10:ntenä.

Voikkaan ammattiosasto on viitenä kesänä järjestänyt kesäretken eläkeläis- ja vapaaajensaajien, joita tällä retkellä oli mukana noin 100. Ensimmäinen retki tehtiin Orilammen majalle Hillosensalmelle, toinen Paperiliiton lomakotiin Jaalan Puralaan ja kolme viimeistä retkeä Radansuuhun.

— Kymenlaaksossa ei liene montaakaan ammattiosastoa, joka muistaisi eläkeläisjäseniään järjestämällä heille kesäretken, kuten Voikkaan osasto, tuumaili osaston tiedotussihteeri **Niilo Vepsäläinen**. Retken järjestäminen on tietenkin taloudellinenkin kysymys, sillä osasto maksaa retkeläisten lounaan, kahvin, saunomisen sekä matkan. Retkeläisten lukumäärä on vuosi vuodelta lisääntynyt, joten Radansuunkin

paikat alkavat pian tulla ah-
taiksi tällaiselle joukolla, koska täällä on runsaasti muitakin lomailijoita.

— Muille jäsenilleen osasto järjestää saunaretkiä Puralaan, jonne Voikkaalta on matkaa vain 27 km. Puralaan sopii noin tuhannen henkeä. Sisämajoitustiloja on ehkä sadalle, mutta telttailualue on laajalti, sillä tämä Niskajärven rannalla sijaitseva tila on 60 hehtaarin suuruinen. Juhannuksen tienoissa siellä oli tuhatkunta henkeä, kertoi Vepsäläinen.

Retkellä oli mukana mm. 40 vuotta Voikkaan ulkotyöosastolla palvellut, hirmukova työntekijä **Väinö Juhola**:

— Ikää on täydet numerot — 80! Minult' ne ei saannu kaikkii, toisilt' ne sai kaikki. Humpu käy!

Niin oli pirteä **Laina Iso-mäkin** 83:sta ikävuodestaan huolimatta.

— Seitsemäntoista vanhana menin yhtiölle työhön. Siitä

lähtien olen Voikkaalla ollut, mutta aina mun mieleni Kuusaaalle tekee, kun olen siellä Perätalon mailla syntynyt. Patsaalla, siinä Kolmoiskoskien luona aina ihan kirkvettä, hain kaili rva Isomäki.

Kuvassa oik:lta puheenjohtaja **Risto Kärkkäinen**, retkeläiset **Laina Isomäki** ja **Väinö Juhola** sekä taloudenhoitaja **Paavo Nurminen**, takana rva **Nurminen** ja tiedotussihteeri **Niilo Vepsäläinen**.

tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan

Ingrid Sofia

nen. Iloisen ja huumorintajuisen rva Heinosen elämä ei ole ollut aina ruusuilla tanssimista, sillä yksin hän vei 5-lapsisen perheen eteenpäin ja työskenteli Hallan sahalla 25 vuotta. — Eihän sitä olisi niin hyvin pärjättykään, jos ei äiti olisi niin elämänmyönteinen ja iloinen, sanoi tytär. Rva Heinonen kasvattaa komeaa myrttiä ja voi Mäntykankaalla heittäytyä täydellä höyryllä harastuksensa pariin. Hän tuntee suurta rakkautta luontoon ja nauttii siitä kävelyretkillään.

Harakankellonkadulla Karhulan Mäntykankaalla asuu kauppalan uudessa vanhusten rivitalossa **Ingrid Sofia Heino-**

Maalit ja nappulat

Jalkapallokirjeen lähetti meille Salon tehtaalta ystävämme **Osmo Koskinen**. Hän kertoo kirjeessään ikimuistettavasta torstai-illasta, jolloin ensimmäisen kerran Kymiyhtiön Salon tehtaan ja Björkbodan lukotehtaan toimihenkilöt iskivät yhteen jalkapalloilun merkeissä. Kirje jatkuu:

"Vauhdikas ottelu alkoi Salon tehtaan maalin edustalla ja tilanne säilyikin tismalleen samanlaisena lähes koko ensimmäisen puoliajan eli puoli tuntia. Tänä aikana Salon joukkue syötti lukuisia maalisyöttöjä, sillä Björkbodan toimihenkilöt tekaisivat peräti kolme maalia Salon yhtä vastaan. Tosin aurinko porotti suoraan Salon joukkueen pläsiä päin, jolloin pieni sekaantumisen systeemeissä oli inhimillistä.

Salon joukkueen maalivahtina Rippe teki lukuisia hienoja syöksiä, mutta kameran puuttumisen vuoksi niitä ei ole nyt sitten tämän jutun yhteydessä esittää. Mutta syöksyt olivat hienoja, vaikka pallo tosin saattoi ohittaa maaliaukon viiden metrin päästä. Tapani häiri keskikentällä kuin hyrrä

ja tekaisi itsekkin hämmästyen yhden maalin yleisen sekamelskan aikana. Toinen puoliaika olikin sitten salolaisten juhlaa — tosin maaliton. Tilanteita tilanteen perään kertyi Björkbodan maalin edustalla, mutta banaali- vain onko banaanipotkut eivät tuottaneet toivottua tulosta. Voimakkaiden potkujen myötä salolaisia kaatui ketoon kuin puita myrskyssä. Miksi? Koska nappulat puuttuivat kengän pohjasta. Näin salolaiset menettivät varman voiton Björkbodan joukkueesta. Toisella puoliajalla tekivät naapurit vielä yhden maalin, joten koko kamppailu päättyi nappuloiden puute huomioiden lopputulokseen Björkbodan hyväksi 4—1.

'Mutta vielä paistaa päivä risukasaankin', oli salolaisten kommentti. Ensi keväänä katsotaan sitten Salossa.

PS

Ottelun jälkeen käytiin Björkbodan ainoassa yleisessä saunassa, jossa oli todella tunnelmaa. Sitä nostattivat pehmeät löylyt ja siintävät järven selät. Kiersimme myös lukotehtaan kaikkine osastoineen. Kierron aikana todettiinkin Björkbodan uuden varmuuslukosysteemin kestäneen myös jalkapallo-ottelun tiimellyksessä. Olikohan salolaisilla jonkinlainen takaiskuventtiili-menetelmä käytössä ottelun aikana?"

Sellaista **mansikkakakkua** ei olla saatu aikoihin, kuin meille tarjosi **rva Gäsman**, seppä **Veikko Gäsmanin** vaimo. Tämä Gäsman on seppä jo neljännessä polvessa. Hän on myös niitä Neuvottoman käteviä miehiä.

Gäsman tuli Hallaan työhön 1934. Polkupyörällä hänkin ajeli työmatkansa 17 km kesät talvet. Muistelimme aikoja, jolloin hän oli "poikamies ja luukkaat saappaat". Gäsman on ikänsä harrastanut metsästystä. Hän on ampunut sorsia ja koskeloita, jäniksiä ja seitsemän kettuaakin.

Seppä neljännessä polvessa

Gäsmanneilla on kesämökki meren saarella, josta on kaunis näköala aavalle merelle. Kaunis omakotitalo on Neuvottomassa puutarhan keskellä. Tontin laidassa on alue, jota hallitsee uljas ja neuvokas ajokoira **Raiku**.

Helteistä kesää

Kemian myyntiosasto on kevästä lähtien majoittanut tiedotusosaston naapurissa ent. Villa Westerlundissa. Tiedotusosaston delegaatio vieraili siellä eräänä kesäisenä aamuna. Tutustumiskierroksen jälkeen vaihdettiin mielipiteitä ja todettiin, että osastojen välisellä

kanssakäymisellä on avartavaa merkitystä yhteisten asioiden hoidossa. Kuvassa myyntihenkilökuntaa vas:ltä Martti Lius, Bo-Gustav Jacobsson, Seija Nupponen ja Irja Salmelainen, Heli Silvennoinen, Marjatta Hellgren ja Aili Sihvola sekä takana Rainer Renvall.

Mitä kuuluu?

harjoittelija Kuusankoskella, amerikkalainen opiskelija **Bunker Medbery**, 19. Hän oli harjoittelijana yhtiön pääkonttorissa tutustumassa paperiryhmän hallintoon ja tilastointiin. Väittämötyönsä Bunker herätti huomiota pääkonttorissa, niin-pä kävimme kyselemässä häneltä kuulumisia.

— Olen kotoisin Kentuckyn osavalttiosta, Bowling Green-nimisestä kaupungista. Kaupungissa on 40 000 asukasta ja se muistuttaa kesällä vihreydessään paljon Kuusankoskea, vaikka täällä onkin enemmän metsiä ja jokia.

"My old Kentucky home..."

Kesä on ohi ja sen myötä ovat harjoittelijat palanneet takaisin omiin opintajoihinsa. Muiden mukana lähti myös kesän ainoa ulkomaalainen

— Opiskelen Tennesseen yliopistossa, jossa on yli 28 000 opiskelijaa. Olen opiskellut siellä jo kaksi vuotta yrityksen hallintoa ja tilastotiedettä

ja eiköhän minusta parin vuoden kuluttua tule kunnan byrokraatti, kertoi Bunker.

Suomi ja suomalaiset kiinnostivat Bunkeria siinä määrin, että hän valitsi Suomen harjoittelumaakseen. Tiedot Suomesta osoittautuivat kyllä kesän aikana osittain vääriksi.

— Luulin Suomea pieneksi maaksi, Kuusankoskesta en tiennyt mitään. Helsinkiin tultuani minulle annettiin juna-lippu käteen ja kehoitettiin menemään Kuusankoskelle. Osoitteessa luki Kymin Oy 45700 Kuusankoski. Luulin sitä katuosoitteeksi, mutta perille tultuani en löytänyt sellaista katuakaan vaan suuren paperitehtaan. Kuusankoski ei ollut myöskään Helsingin esikaupunki, niinkuin luulin, vaan kaupunkien välillä oli etäisyyttä yli 100 kilometriä. Olin kuitenkin tyytyväinen, että olin vihdoin perillä, sillä olinhan matkustanut yli 20 tuntia yhtäjaksoisesti.

— Kuusankoski on mukava pikkukaupunki. Ihmiset ovat olleet ystävällisiä. Sain kesän aikana paljon uusia ystäviä ei-

kä koskaan tarvinnut tuntea olevansa yksin vieraassa maassa. Kaupoissa oli alku-kesästä hieman kielivaikeuksia, mutta niistä selvitettiin ystävien avustuksella. Työpaikalla meni kaikki hyvin, koska siellä oli kielitaitoista väkeä ja työ oli mielenkiintoista, kertoi Bunker kesän kokemuksistaan.

Ainoa, mikä Bunkeria Suomessa ihmetytti, oli työssä käyvien naisten suuri määrä ja kolmivuorotyö, joka oli aivan uutta hänelle. Samoin Bunkerin mielestä suomalaiset ovat liian ujoja, mutta muuten mukavia ihmisiä.

Kesän aikana Bunker tutustui myös Kuusankosken lähiympäristöön. Verlan tehdas-museo oli jäänyt erityisesti mieleen. — Verla oli kaunis paikka, samanlaista tuskin löytyy muualta. Parin päivän kunnostus ja tehdas pyöri taas, todella ihmeellistä.

Suomalaisista tytöistä Bunker totesi hieman arvoituksellisesti:

— Mielenkiintoisia. □

Pekka Lonka

Kitara ja kontrabasso

Vilho Adolf Kosonen, 73, jäi Kymin paperitehtaalta eläkkeelle 1967 palveltuaan yhtiössä 43 vuotta 6 kuukautta ja 19 päivää. Hän työskenteli lähes koko palvelusaikansa paperitehtaalta aluksi viivaajan apulaisena ja v:sta 1924 kiillotuskalanterin käyttäjänä. Myös hänen isänsä **Kustaa Adolf Kosonen** oli työssä Kymin paperitehtaalta poikansa muistin mukaan 56 ja puoli vuotta. Isä työskenteli viivaajana ja hänen oppiinsa pääsi poika.

Musisoimista Vilho Kosonen on harrastanut 14-vuotiaasta lähtien. Soittotaidon hän opiskeli itseksensä. Peli oli kitara. Elettiin aikaa ennen ensimmäistä maailmansotaa.

— Kapinan jälkeen oli Kuusaan työväentalolle majoitettu saksalaisia. Minun pikkuserkkuni, tämä Nurmisen Kalle, oli kovasti innostunut kielistä ja

tutustunut muun muassa eräaseen saksalaiseen, joka oli muusikööri. Hän toi kerran tämän saksalaisen meidän harjoituksiin ja hän se antoi minulle neuvoja sormituksesta. Siihen aikaan ei ollut saatavissa painettua tekstiä soiton opettelemiseen.

— Meillä oli kvartetti, joka soitti musiikkia Kymintehtaan elokuvateatterissa mykän elokuvan aikoina. Siihen kuului veljeni Artturi, joka soitti I viulua, Väinö Ojanen soitti II viulua ja selloa sekä Lauri Lahtinen, joka soitti alttoviulua. Minä soitin kitaraa.

— Se oli vissiin 1920, kun me sen soittamisen aloitimme. Sitten 1922 jouduin sotaväkeen. Palvelusaika tykistössä oli vuosi ja kolme kuukautta. Sen jälkeen soitin taas tässä yhtyeessä.

— Sunnuntaisin me soitimme klo 14:stä 20:een. Usein

meille näytettiin elokuva etukäteen, jotta velimies pystyi sovittamaan musiikin elokuvan sopivaksi. Meillä piti olla iso nuotisto. Nuotit tilattiin Saksasta.

— Kun monta vuotta jouduin korvakuulolta säästämään ja itse sovittamaan säestyksen, piti mulla olla kaikki äänilajit päässä. Velimies vain hihkaisi aina välillä, kun ääni-

laji muuttui, että "cee, dee, ee..."

— Työväenopiston orkestriin kuului niin ikään. Soittajakaverit sanoivat minulle, että "rupea sinä soittamaan kontrabassoa."

— Vuonna kaksikymmentäkahdeksan kontrabasso haettiin Helsingistä. Nyrkeen Franssu sen haki. Hän toimi silloin työväenopiston orkesterin johtajana. No, kukaan ei tiennyt edes, että mitenkä se viritetään. Mutta sitten keksittiin yhtiön piirustuskonttorin esimies, joka oli aikaisemmin soittanut jossakin orkesterissa. Hän tiesi, mitenkä kontrabasso viritetään ja niinhän minulle sitten aukeni tie. Minunhan piti sitten ruveta lukemaan nuottejakini. Tehtaassakin minulla oli nuottipinta mukana...

Vilho Kososen musikaalisuus periytyy äidin puolelta. Äidin isä oli kyläpelimanni Kyöperilästä ja samalla puuseppä, joka teki valjaita, rekiä ja muuta. Teki myös viuluja ja soitti. Hänen tytärtään sanottiin 'Pel-

mannin Riikaksi'. Riika löysi aikanaan 'Paakaran Kustin', Sulkavalta kotoisin olleen leipurin pojan. He menivät naimisiin ja soittoaito siirtyi poikiin, Artturiin ja Vilhoon.

— Sitten työväenopiston orkesteri itsenäistyi. Konserttimestarina oli Leander Melén. Veikko Talven tultua v. 1949 orkesterin johtajaksi me rupesimme soittamaan oikein sinfoniaorkesterin malliin. Silloin hankittiin oboet ja fagotit, käyrätorvet ja kaikki... Minä soitin Kuusankosken orkesterissa kontrabassoa vuoteen 1968. Siitä lähtien en ole soittanut enää ollenkaan. Tuli veritulppea ja lääkäri sanoi, ettei passaa enää raapustaan kontrabasson kanssa.

— Tanssimusiikkiakin minä soitin monta vuotta. Sotien jälkeen meillä oli 12-miehininen orkesteri Kymen Pojat, jota johti Pöysän Lennu. Soitin minä Bycklingin Arvon, Mönkösen Lassen ja Tarvaisen Hoken yhtyeissäkin. Soitin tanssipopissa aina siihen saakka, kun tehdas siirtyi nelivuorotyöhön ja sattui että sunnuntainakin piti olla työssä.

— Me kuljimme soittamassa pitkissäkin matkoissa. Bycklingin kanssa Helsinkiä myöten. Lahdessa me kävimme monta kertaa. Kymenlaaksossa soitomatkat suuntautuivat useasti Virolahdelle, josta Arvo oli kotoisin.

— Vaikka hauskuus siitä oli kaukana. Matkoihin meni hirveästi aikaa. Jos Virolahdelle lähdettiin lauantaina iltapäivällä, niin sieltä selvittiin kotiin vasta sunnuntaiksi parhiksi ruualle ja syömään. Saattoi olla, että Selänpäässä oli tanssit sunnuntai-iltana. Sinne lähdettiin Kouvolasta klo 17:n junalla. Juuri ja juuri kerettiin kotiin maanantaiaamuna, jotta ehti kuudeksi työhön tehtaaseen. Housut vielä naulassa heiluivat, kun taas mentiin!

— Soitot on soitettu. Kun ei järin hосу, niin hissukseen tulee toimeen. Kuusanniemessä tonttimaalla on kaikennäköistä pikkuhommaa, potaattimaata sen verran, että talven potkot saadaan, on ruohon leikkuuta ja sellaista. Niin noin, kaikenlaista puuhaa siinä on... □

Heli Kyllönen

Niilo asuu Pensaassa

— Oikeastaan se oli sillä tavalla, että minä tulin yhtiöön pakolla työhön!

— Ammattikoulussa puupuo- len piirustuksen opettajalta, eräältä mestarilta, pitkin kevättä pyytelin, että hän järjestäisi minulle paikan vaikka maalarinoppiin, että pääsisin töihin. Hän lupasi kysyä. Kun vastausta ei vain kuulunut ja hän lisäksi pääsi livahtamaan minulta aina tilaisuuden tullen karkuun, päätin kerran pistää hänet lujille.

— Sattumalta huomasin, kun hän kerran meni Ahlmanin mäen alla olleeseen 'lussihuoneeseen', josta Kymenpuolen vesirännin vedet suljettiin ja aukaistiin. Minä jäin odottamaan, ja kun hän tuli ulos sanoin hänelle, että nyt se on kertakaikkiaan sillä viisiin, että töitä on tultava. Juu tai jaa, sanokaa suoraan! No, hän vähän häkeltyi ja siitä sitten lähdettiin. Töitä tuli ja maalarinoppiin pääsin! Se oli keväällä 1921.

Näin kertoeli **Niilo Telkkinen** pistäytyessämme häntä kesäkuumalla tervehtimässä.

Maalarinopista Telkkisen yli 45 vuotta kestänyt palvelus aika Kymiyhtiössä alkoi. Maalarina hän oli melkein vuoteen 1930.

— Ja olinhan minä Voikkaalla vähän aikaa lasimestarina eli kittivillienäkin korjailemassa ikkunoita.

Kymin höyryosastolla hän työskenteli lämmittäjänä ja vuoro-esimiehenä vuoteen 1949 ja sen jälkeen ulkotyöosastolla työnjohtotehtävissä. Eläk-

keelle hän siirtyi 1968.

— Minä muistan hyvin yhtiön 50-vuotisjuhlat vuonna 1922. Ne pidettiin ammattikoulun avonaisella kentällä ja vettä tuli kuin aisaa. Penkit olivat märät ja pöydillä kahvikupeissa oli enemmän vettä kuin kahvia. Kahvin kanssa tarjottu voipullakin turposi niin, että se oli kuin rieska! Puheita ja musiikkiahan siellä oli ohjelmassa ja kahvikupin sai jokainen pistää taskuunsa lähtiessään.

— Minäkin sonnustauduin juhliin ostamalla markkinatorilta itselleni uuden sinisen lippalakin. Paita oli valkea ja kravatti oli kaulassa, niinkuin pitääkin. Kun juhlat oli juhli- ltu ja tulin kotiin, niin niska oli korvia myöten sininen ja valkea paita oli entinen valkea paita.

Aikanaan Niilo löysi itselleen 'paremman hengen' eli puolison, perhe alkoi kasvaa, otettiin velkaa ja ostettiin torppa. Velan turvin sitä hissun kissan suurennettiin samalla kun siinä asuttiin. Perhe kasvoi 9-henkiseksi. Olihan siinä tietämistä, mutta Niilo ei valittanut eikä valittelee vielääkään. Huumoria viljellään.

— Nyt tässä aikamiespojan kanssa asutaan. Sanoinhan minä hänelle, että ota sinä akka, että minä pääsen näistä keittiöhomista. Poika sanoi, että ota itse, sinähän sen autuuden tiedät, kun olet kerran ollut jo.

— Eihän tässä mitään hätää ole, sillä kyllä sitä oppii ruokaa laittamaan, jos on oma- toimuutta. Moni ukko pelkää

kuolevansa nälkään, kun eukko kuolee ja jo maahanpanijaisissa silmä katsoo haudan toiselta puolelta, josko siellä olisi joku sellainen.

Korkeat pensasaidat, suuret hedelmäpuut ja pensaat peittävät Telkkisen talon melkein- pä silmältä näkymättömiin. Vil- liviini kiemurtelee seinäpinnoil- la ja luvalla sanoen tontti on jonkinlaisessa 'luonnontilassa'.

— Pensas tämän tontin ni- mi onkin. Tässä on pieni tontti, mutta niin on rauhasa pi- ha, ettei heti tarvitse vetää kravattia kireäksi, kun ovesta ulos astuu.

Niilo Telkkisellä menee hy- vin.

— Tässä on onneksi saanut olla terve. Nykyajassa on pal- jon hyvää. Ihmisten elintaso on noussut ja eläkejututkin al- kavat olla pian paikallaan. Pal- jon ovat ajat parantuneet ja aina vaan paranevat. Ennen- hän sitä eläkeukot olivat mel- kein kerjäläisiä.

— Se tässä nykyisessä elä- mässä on outoa, että on sit- ten vaikka posetiivin soittaja, niin se sanoo, että ei tästä hommasta tule mitään, kun ei valtio tai yhteiskunta auta. En- nen piti pärjätä ilman ja pär- jättiin myös, vaikka kovaahan se monasti oli, elämä. Ennen ei myöskään harrastettu sel- laista omavaltaisuutta kuin nuoret nykyään, rikkovat ja repivät ja tuhoavat yhteiskun- nan ja toisen omaisuutta. Ei tullut ennen mieleenkään teh- dä ilkivaltaa. Jos siitä ei ihan linnaan oisi joutunutkaan, niin selkäsäuna olisi varmasti kui- tenkin kotona tullut.

— Eipä tässä henkilökoh- taisesti ole valittamista. Tuol- la mestarikerholla on kerran viikossa iltapäivällä eläkeläi- sille varattu aika. Onhan se mukava, että saadaan siellä käydä, mutta usein kaipa sinne jonkinlaista ohjelmaa, kun ei keskustelustakaan aina tule juuri mitään. Ne jutut kun al- kavat olla niin moneen kertaan läpikäytyjä. □

Heli Kyllönen

Monet pyrkivät harvat pääsevät

lomalle

Yli 1 300:n yhtiöläisen perheet viettivät kuluneena kesänä viikon Kymiyhtiön eri puolilla Suomea sijaitsevilla erämajoilla. Erämajat jakaa anomuksien perusteella paperiryhmän sosiaali-osasto.

— Kymiyhtiön erämajatoiminta on kahdellakin tavalla ainutlaatuista maassamme, toteaa sosiaalipäällikkö Raine Valleala. — Ensinnäkään tällaisella täysin demokraattisella pohjalla toimivaa erämajojen jakelujärjestelmää ei tiettävästi muilla yhtiöillä ole, vaan virkamiehet ja työntekijät saavat käyttöönsä eri majoja.

— Toisaalta Kymiyhtiössä on lähes ensimmäisenä Suomessa tajuttu, että vanhoilla metsäkämpillä ja metsänvartijoiden asunnoilla on järkevää virkistyskäyttöä. Emme ole antaneet majojen lahota, emmekä päästäneet niitä yleiseen tai yksityiseen käyttöön, vaan olemme katsooneet yhtiöläisten tarpeet ensisijaisiksi.

Perusteista polemiikkia

Vallealan mukaan erämajojen jakoperusteet ovat mahdollisimman de-

mokraattisiin jakoperusteisiin pyrkimisestä huolimatta aiheuttaneet kiistaa. Eritoten juhannuksen ajan erämajavuorot ovat vaikeasti jaettavia.

Sosiaaliosastolla on vuodesta 1970 lähtien pidetty henkilökortistoa, johon on merkitty jokainen kesälomakauden aikana erämajaa käyttänyt yhtiöläinen. Tämän kortiston avulla lajitellaan erämajoja anoneet järjestykseen, josta ilmenee viimeinen erämajojen käyttövuosi. Anojan omaan ilmoitukseen siis hankitaan vahvistus omista kortistoista.

Anomuksia käsiteltäessä jaetaan ensimmäisessä vaiheessa majoittain ne yhtiöläiset, jotka eivät aikaisemmin ole olleet erämajoilla. Mikäli samoja majoja anoo useampi henkilö, on jakoperuste palvelusajan pituus yhtiössä. Mikäli vielä tämänkään jälkeen ei saada aikaan anojien järjestystä, seuraa arvonta.

Hylättiin paljon

Hyvistä järjestelyistä huolimatta joudutaan joka kesä hylkäämään satojen ihmisten anomukset. Kuluneena kesänä ensi kertaa anovien hakemukset hylättiin 622:n henkilön kohdalla, ennen erämajoilla olleiden taas 819:n henkilön kohdalla. 1 344:n henkilön anomus hyväksyttiin.

Sosiaalipäällikkö Valleala muistuttaa siitä, että tietyksi viikoksi majan anominen ei ole paras tapa. — Muun muassa vanhat majankäyttäjät ovat taunneet, että maja on helpompi saada käyttöön, mikäli sitä anoo kauempaa. Toisaalta voi antaa majojen jakelusta huolehtivien määrätä erämajaviikko kesälomakauden aikana.

— Monet ensikertalaiset ovat pyrkineet erämajoille juhannukseksi, vanhat erämajojen käyttäjät taas jättävät merkitsemättä, minkä majan he haluaisivat ja ovat valmiita menemään majalle koska tahansa kesälomansa aikana.

Tämän sanoo Valleala syyksi siihen, että monelta ensikertalaiselta viime kesänä evättiin pääsy erämajoille.

Työntekijöiden etua valvotaan

Vallealan mukaan luulo esimerkiksi toimihenkilöiden suosimisesta paikkojen jaossa on perätön. Muun muassa viime juhannuksena oli majoista neljä toimihenkilöiden käytössä, loput miehittivät työntekijät.

Erämajoihin pyrkivät lajittelee ja majat jakaa sosiaaliosastolla rva Kaija Nyberg. Ennen varauslistojen julkaisemista ne esitetään kuitenkin sosiaalipäällikkö Vallealalle. Sen jälkeen jakoperusteet selvitetään pääluottamusmies Pentti Haliselle.

Tilastointia

Valleala toivoo, että mm. majankäyttötilastojen ajan tasalla pitämiseksi majojen käyttäjät ilmoittaisivat, montako vierasta on majalla ollut viikon aikana. Myös maksu yöpyviltä aikuisvierailta peritään jälkikäteen.

Majan avainten luovuttamisen yhteydessä sosiaaliosastolle jätettävän tarkkailuilmoituksen sanoo Valleala ratkaisevasti vaikuttaneen erämajojen kunnon tarkkailua parantavasti.

— Nyt pystymme paremmin seuraamaan, mitä majoilla tapahtuu. Jotta hyöty koituisi kaikkien hyväksi, on tarkkailuilmoitus kuitenkin täytettävä huolellisesti, sanoo Valleala.

— Tyhjät nestekaasupullot ja öljyasiat tulisi tuoda takaisin Kuusankoskelle. Vaikka kaasupulloista onkin olemassa kartta sosiaaliosastolla, helpottuu majojen huolto huomattavasti, mikäli käyttäjät omalta osaltaan auttavat sosiaali-osastoa.

Siistiytynyt

Huhtikuun lopusta heinäkuun alkuun liikkuu erämajoja siivoamassa ja kunnostamassa kaksi huoltomiehen ja kahden siivoojan muodostamaa ryhmää.

erämajoille

REIJO VIRTÄ:

Tulevaisuudessa on tarkoitus päästä siivoamaan myös syksyisin kaikki majat. Tähän mennessä on syksyllä siivottu vain kymmenkunta lähinnä Kuusankoskea sijaitsevaa majaa.

Vallela kertoo, että syksyn toimista tärkein on ollut majan kaluston inventointi. Suurista korjauksista huolehtii yhtiön kiinteistöosasto, normaali huoltokorjaus kuuluu sosiaaliosastolle.

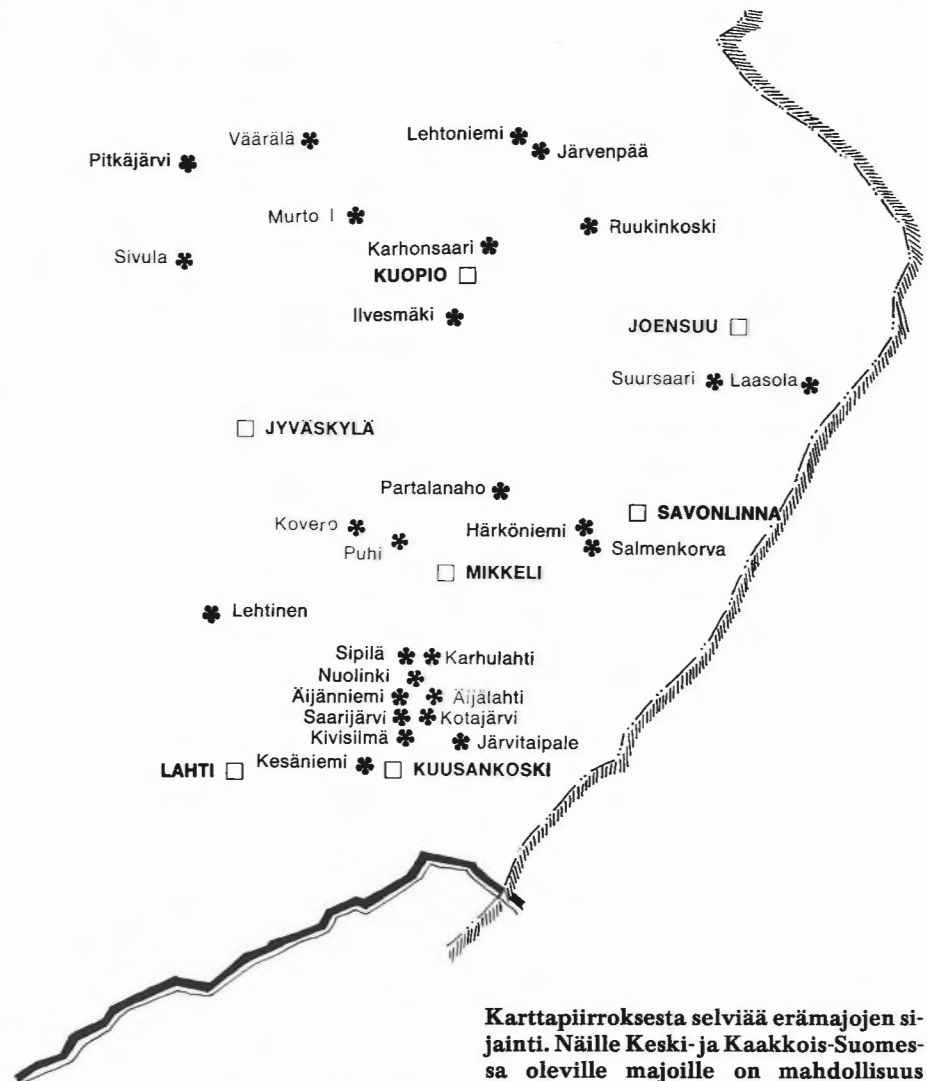
— Majoja on viime aikoina opittu käyttämään siistimmin. Nykyään ei majoilla mellasteta ja aiheuteta epäjäristystä niin paljon kuin aikaisemmin.

Huoltoryhmät toimivat

Erämajojen huollosta ja valvonnasta on vuodesta 1970 lähtien huolehtinut sosiaaliosastolla työskentelevä Niilo Lindsten. Erämajojen hoitaminen työllistää Lindstenin suurimman osan vuotta. — 15. huhtikuuta lähdimme Laasolasta tekemään kevät siivousta. Syyskuuksi toisaalta on suunniteltu Murren ja Väärälän saunojen korjaukset.

Kiinteistöosaston toimesta on tänä vuonna kolme majaa maalattu uudelleen, nimittäin Salmenkorva, Sipilä ja

Sosiaalipäällikkö Raine Vallela (vas.) vastaa viime kädessä siitä, että erämajojen jako tapahtuu sovittujen periaatteiden mukaisesti. Erämajojen huollosta ja valvonnasta vastaa Niilo Lindsten (alla).

Puhi. Uusia majoja on saatu viisi: Pitkälampi, Laasola, Ruukinkoski, Partalanaho ja Lehtoniemi.

Kevätkierröksellä siivotaan lähinnä Kuusankoskea sijaitsevia majoja kahden ryhmän voimin. Molemmista ryhmissä on yksi mies ja kaksi naista. Keski-Suomessa sijaitsevilla majoilla kierretään siivoamassa ja korjaamassa pienempiä vikoja yhden ryhmän voimin. Tämän ryhmän vahvuus on kaksi miestä ja kaksi naista.

Syyskauden aikana tehdään majojen pienemmät suuret korjaukset, ts. huoltomies korjaa ne kohdat majoissa, joiden hoito ja korjaus ei kuulu kiinteistöosastolle. Lindsten toteaa kuitenkin, että kiireellisissä tapauksissa majoille on

Kartapiirroksista selviää erämajojen sijainti. Näille Keski- ja Kaakkois-Suomessa oleville majoille on mahdollisuus päästä viikonlopuiksi myös kesälomakausien jälkeen. Tietoja erämaalailusta antavat yhtiön eri tehtaiden sosiaaliosastot.

mahdollisuus saada korjausmies nopeammin, jopa ilmoittamisen jälkeen välittömästi.

Ilkivaltaisuutta majoilla ei Lindstenin mukaan paljoakaan ilmene. Astiaston hoito toisaalta aiheuttaa vaikeuksia mm. rikkoutumisten vuoksi. Ikäväksi menettelytavaksi hän luonnehtii myös sen, että huoltoryhmien keväällä palamattomille jätteille kaivama roskakuoppa täytetään palavilla jätteillä jo parin kolmen ensimmäisen majalla vierailevan aikana.

— Olisi myös toivottavaa, että majojen käyttäjät ottaisivat majoille enemmän mukaan omia linavaatteita, jotta patjat säilyisivät paremmassa kunnossa.

— Nyrkkisääntönä voitaisiin pitää sitä, että majan tulee sieltä lähtiessä olla (ainakin = latojan huom.) samalaisessa kunnossa kuin tullessa, mieluummin vielä paremmassa. Toki paljon

Majojen jakamisesta aiheutuvan paperityön hoitaa Kaija Nyberg sosiaali-osastolla.

myönteisiä tapauksia on myös tullut tietoomme majoilta: pieniä korjaustöitä on tehty, kiuaskivet on vaihdettu ja kiukaan alle on asetettu puut valmiiksi sytykkeineen.

Lindsten muistuttaa, että majojen käyttäjät ottaisivat huomioon sen, että ”erämaja ei ole hotelli”, vaan pieniä puutteita niissä tulee aina esiintymään. — Toisaalta tuntuu siltä, että yksi huoltomies ei enää kauaa pysty hoitamaan kaikkia majoja. Myös vakituinen siivous helpottaisi majojen huoltoa.

Jako oikeudenmukaista

Rouva Kaija Nyberg sosiaaliosastolta joutuu työskentelemään erämaja-anomusten parissa toukokuun alusta 20. päivän seutuville.

— Olen valmis näyttämään erämajojen listat yhtiöläisille, jos he tulevat kysymään, miksi he eivät ole päässeet erämajalle. Ihmiset ovat myöntäneet jaon oikeaksi huomattuaan esimerkiksi, että majalle päässeellä on enemmän palvelusvuosia kuin heillä.

Rouva Nyberg on sitä mieltä, että

tällaisten tarkastuskäyntien tuloksena yhtiöläisten luottamus majojen oikeudenmukaiseen jakamiseen kasvaa.

Kaija Nyberg on ollut yhtiön palveluksessa noin 2,5 vuotta. Suhteellisen lyhyestä palvelusajasta on hänestä tässä tapauksessa se hyöty, ettei hän tunne yhtiöläisiä!

Jos erämajoja anonut ei majojen ensimmäisessä jaossa ole päässyt haluamaansa paikkaan, ei se välttämättä merkitse sitä, että lomaviikko pitäisi viettää kotinurkissa. Joltakin muulta majalta saattaa tilaa löytyä. Vaihtoehtoja pitää kuitenkin kysellä heti jaon tapahtuessa.

Rouva Nyberg kertoo, että Kuusankosken läheisyydessä sijaitsevista majoista suosituimmat ovat Järvi Taipale, Aijälähti ja Aijäniemi. Kauempana sijaitsevista taas Salmenkorvan ja Kovero kiinnostavat eniten.

Uintia ja saunomista

Kahden perheen yhteiskäyttöön tarkoitettua Nuolingin majaa Partsinmaan kylässä Nuijajärven rannalla Mäntyharjussa asuttivat kuusankoskelaiset Kongan ja Irjalan pariskunnat. Yhteisesti sovittu hakemus johti tulokseen, oloon oltiin suurin piirtein tyytyväisiä.

Erityisen tyytyväisiä Nuolingin majan rantaan ja rantasaunaan olivat perheiden lapset.

— Kuusankoskelaiden perheiden kannalta majat, joissa on hyvä ranta, ovat sopivia, koska uimassa käyminen joko Lappalalla tai Sompasessa tuottaa vaikeuksia, toteavat perheenisät *Teuvo Konga* ja *Jouni Irjala*. Nuijajärven puhdasta vettä voi käyttää ruokavetänä. Näin Nuolingissa tekivät myös Kongat ja Irjalat aluksi, ennen kuin ryhtyivät hakemaan vettä majan kaivosta. Kaivon vesi on ensiluokkaista lähdevettä, mutta kaivon kansi on niin huonokuntoinen, ettei ainakaan lapsia ole syytä päästää yksin kaivolle.

Nuolingin erämaja on sisältä siistissä kunnossa, ulkomaalauksessa sen sijaan on kohentamisen varaa. Pihalle kasvaneet harmaalepät varjostavat perheiden mielestä jo liiaksi pihaa, mutta vesurin käyttö korjaisi tilanteen.

Erämajojen ulkoalueiden kunnostamiseksi Jouni Irjalalla on myös valmis

idea. Hän nimittäin uskoo, että esimerkiksi Kuusankoskelta olisi mahdollista saada yhtiöläisiä talkoisiin erämajoille. Näin piha-alueet saataisiin nopeasti siisteiksi.

Lähimpään ruokatavarakauppaan on Nuolingista matkaa 12 kilometriä, joten ilman autoa lomaillessa joudutaan viikko suunnittelemaan tarkoin. Suunnittelussa kuitenkin auttaa se, että majan kellarissa säilyy ruoka hyvin.

Lisää valoa

Voikkaan paperitehtaan mittarikorjaaja *Jouko Lindberg*, vaimo *Sinikka* ja poika *Kai* viettivät kesäkuun 13.—19. päivät Puhin erämajalla Mikkelin maalaiskunnassa. Vaikka Lindbergit lähtivät Puhista jo päivää ennen kuin varaus heidän osaltaan olisi loppunut, ei lähteminen johtunut huonosta viihtyvyydestä.

Nuolingin majalla viettivät viikon heinäkuussa mm. Kuusanniemessä työskentelevän Teuvo Kongan ja Self Copy-laitoksella palvelevan Jouni Irjalan perheet. Perheiden jälkikasvu viihtyi Nuolingin saunassa joka päivä.

— Tämä Puhhi oli kiitettävän siistissä kunnossa kun tulimme, toteavat Lindbergit. Heidän mielestään Puhhi on huomattavasti parempi kuin muut samantyyppiset kämpät, jossa perhe aikaisemmin on ollut. Vuonna 1973 Lindbergit viettivät viikon Karhonsaareissa.

Saunan erinomaisuuden todistaa se, että Lindbergit lämmittivät sen joka ilta Puhissa olonsa aikana. Majan nestekaasukäyttöiseen valaistukseen ja puulämmitteiseen keskuslämmitykseen perhe on myös tyytyväinen.

Vaikka Lindbergit ovat täysin tyytyväisiä oloonsa Puhissa, myös pieniä toivomuksia ilmaantuu. Erämajoja kautta vuoden käyttävinä he toivoisivat majoihin parempaa valaistusta.

Kylmätilan pienoinen puute saattaisi myös vaivata, ellei olisi autoa käytettävissä, kuten Lindbergeillä. Lähimpään kauppaan on nimittäin matkaa noin kahdeksan kilometriä.

Vaikka majoissa on majailijoille tarjottuja ohjeita, kaipaisivat Lindbergit niitä lisää. Asiantuntemattomuus on heidän käsityksensä mukaan suurin syy

mm. siihen, että kaasulamppu ei pala eikä öljykamina vedä.

Pieniä puutteita

Heinäkuun toisella viikolla Järvitaipaleen erämajalla Savitaipaleella majailleet *Laura ja Unto Suursalmi* oli-

vat lomanviettopaikkaansa tyytyväisiä, vaikka pientä huomautettavaa löytyikin.

Viemäri ei vetänyt kunnolla, hellasta puuttui eristeitä, tuvan katosta varisi muutama nokare sahanjauhoa lattialle. Saunaa molemmat sen sijaan ylistivät, myös vene soveltui hyvin käyttöönsä, vaikka hankaimet olivatkin huonot.

Kai Lindberg narraili ahvenia useasti Puhissa viettämänsä viikon aikana.

Puhin saunan edessä Jouko Lindberg Kuusankoskelta poikansa Kain kanssa. Muistona erämajaviikosta jäi saunan seinään hauen leukaluu.

Puhin maja käsittää keittiön, tuvan ja kaksi pientä huonetta. Näitä asuttivat kesällä mm. Jouko, Kai ja Sinikka Lindberg.

Järvitaipaleen erämajan saunarannasta pistää Matalajärveen pitkä laituri. Laiturilla Unto Suursalmi (ylh.)

Suursalmet käyttivät erämajaa kesänviettopaikkanaan ensimmäisen kerran, Verlassa he sen sijaan olivat jo toissa kesänä. Pitkä palveluaika yhtiössä, Unto Suursalmella 27 vuotta ja Laura Suursalmella 14 vuotta, mahdollisti pääsyn juuri haluttuun paikkaan eli Järvitaipaleelle.

Järvitaipaleen maja sijaitsee Matalajärven rannalla, josta Unto Suursalmen mukaan ei kalaa saa muulla tavalla kuin ongella. Kalakaverina Unto Suursalmella oli heinäkuun toisella viikolla Järvitaipaleella lankonsa *Eino Häsä*.

Järvitaipaleen majan kirves ja saha olivat hyvässä kunnossa, mutta puut olivat vähissä, kun Unto Suursalmi (kuvassa) vaimonsa kanssa vietti siellä lomaansa.

Laura ja Unto Suursalmi Minni-koiransa kanssa Järvitaipaleen avarassa tuvassa.

Vaikka Sipilä sijaitsee lähellä maantietä, on sen pihamaa rauhallinen (alla vas.). Sipilään hankittiin keväällä uudet verhot ja pöytäliinat. Keittiön kuntoon olivat tyytyväisiä sekä Anne Korhonen että Anne Saarinen (alla). Sipilän saunan edessä on iltanuotiopaikka. Mahdollisen kalansaaliin voi savustaa myös etualalla näkyvässä uunissa (oik.).

Toini ja Eino Häsä viettivät Järvitaipaleella viikon sen jälkeen kun Suursalmet olivat lähteneet. 19 vuotta yhtiössä olleen Toini Häsän ajatukset Järvitaipaleen majasta olivat yhtä positiiviset kuin Suursalmienkin.

Täydellistä

— Kaikkea on ollut, mitä mökillä tarvitseekin, totesivat Sipilässä Herajärven rannalla lomaa viettäneet Anne Korhonen ja Anne Saarinen. Anne Korhonen työskentelee Kuusanniemen arkkisalisissa, mutta on nyt 'vauvalomalalla'. Maja oli varattu *Alpo Jyräksen* eli Anne Saarisen isän nimellä. Toimittajan vieraillessa majalla ei Jyräs itse ollut paikalla.

Mökkiläiset olivat tyytyväisiä sekä majan tilavaan keittiöön että avaraan tupaan. Anne Korhonen kiitteli mökin rauhallisuutta; järven rannalla ei näkynyt muita mökkejä. Myös ruoan säilytystilat saivat naisväen kiitoksen.

Sipilän öljylämmityksen uskoivat perheet riittävän tekemään majalla

oleskelun myös talvella rattoisaksi. Mahtava halkopino pihamaalla takasi ainakin kesällä toisaalta sen, että Sipilän hyväkuntoiseksi osoittautunut sauna lämpisi kunnolla lähes joka päivä.

Erinomaista

— Paikkana Salmenkorva on erinomainen. Ei erämaja siitä paljon parane, sanoo paperiryhmän tutkimusosaston varastossa työskentelevä Rolf Söderholm, joka vietti Sulkavalla sijaitsevassa Salmenkorvassa kolme päivää jo ennen parhainta kesälomakautta.

Rolf Söderholmin mielestä Pielavedellä sijaitseva Salmenkorva sopii lomaviettopaikaksi mm. siksi, että läheisessä lomakylässä on mahdollisuus käydä ruokailemassa. Entisestä metsätyönjohtajan asunnosta kunnostettu Salmenkorva on ensiluokkaisessa kunnossa.

Tuolloin nousi Pihlajavedestä mm. seitsemää erilaatua kalaa.

Ensimmäisenä negatiivisena seikkana Salmenkorvasta tulee hänen mieleensä se, että uimaranta ei ole paras mahdollinen. Uimarannan puutteesta kärsivät varsinkin lapset. Perheenäidin kannalta Salmenkorva sen sijaan on ihanteellinen, sillä Saimaan lomakylä on kävelymatkan päässä.

Söderholmilla on kokemuksia muistakin erämaajoista, sillä hän on aikaisemmin käynyt Puhissa lähellä Mikkelä. Puhin hän määrittelee alueeltaan

kokonaisuutena hyväksi, kämpän sijoituksessa olisi hänen mielestään toivomisen varaa.

Toivomisen varaa olisi myös ihmisten käyttäytymisessä erämaajoilla. — Ei voi muuta kuin valittaa, että ihmiset eivät ymmärrä pitää paikkoja siistinä.

Parannukseksi Salmenkorvaa ajatellen hän toivoisi uivan laiturin. Erämaajojen valvontaan ei hän ole löytänyt lääkettä, vaikka sitä on pohdittu myös muiden yhtiöläisten kanssa. □

Pitkäaikaisesti palvelleita

KUUSANKOSKI

NIILLO KARJALAINEN

varastonhoitaja Kymin paperitehtaalta tuli 8.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 8.10.1915 Kouvolassa. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1933, työskenteli aluksi yhtiön puutarhassa ja siirtyi 1935 Kymin paperitehtaan massaosastolle. Massankäsittelyosaston esimieheksi hänet nimitettiin 1938. Varastonhoitajana hän on toiminut vuodesta 1968. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin tuotantopäällikkö Aulis Koikkalaisen kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

Paavo Nurminen

MATTI AHVENAINEN

varastomies Kymin höyryvoimalaitokselta tuli 9.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 3.3.1914 Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran 1933 toimien mm. lämmittäjänä Voikkaan höyryvoimalaitoksella. Moottoriveturin kuljettajaksi Haukkasuolle hän siirtyi 1945 ja traktorin kuljettajaksi Hillon hiilivarastoon 1948. Nykyiseen tehtävänsä Kymin höyryvoimalaitoksen varastovaraston hoitajaksi hän tuli 1956. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin höyryvoimaosaston päällikön Aimo Lahden kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

Pentti Mankki

IRENE INKERÖINEN

peitteiden korjaaja Kymin sulfiittiselutehtaalta tuli 10.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän tuli yhtiön palvelukseen Kymin sellutehtaalta 1935. Nykyisessä ammatissaan hän on työskennellyt vuodesta 1966 lähtien. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Ilmari Lindbergin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

Torsti Hopea

OSMO LAITINEN

sähköasentaja Kymin sähkökorjaamolta tuli 14.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.8.1917 Iitissä ja tuli yhtiön palvelukseen 1934. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin sähkökorjaamon päällikön Sulo Lindforsin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

Allan Brunila

HENRIK HUTTUNEN

1. keittäjä Kymin sulfiittiselutehtaalta tuli 14.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluk-

sessä. Hän tuli työhön sellutehtaalta 1935. 1. keittäjäksi hänet nimitettiin 1972. Tehtaan konttorissa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Ilmari Lindbergin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

**Veikko
Karhu**

**Eino
Kujala**

**Toivo
Ukkonen**

**Sigurd
Sohlman**

**Pertti
Savinen**

PAAVO NURMINEN

huoltomies Kuusanniemen sulfaattisellutehtaalta tuli 1.7. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 28.6. 1915 Kuusankoskella ja tuli ensimmäisen kerran yhtiön palvelukseen 1933 Voikkaan rakennusosastolle. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1963 Voikkaan sellutehtaalta. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin kunnossapitopäällikkö Ilkka Parvisen kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

PENTTI MANKKI

autonkuljettaja kuljetusosastolta tuli 27.7. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 10.12.1914 Valkealassa. Kymiyhtiön palvelukseen hän tuli 1930. Hän työskenteli Kymin paperitehtaalla voitelijana 1937—1946. Sen jälkeen hän siirtyi Kymin talousosastolle autonkuljettajaksi ja 1951 kuljetusosaston palvelukseen. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin kuljetuspäällikkö Antero Aholan kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

TORSTI HOPEA

salimestari Kymin paperitehtaalta tuli 6.9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 7.5.1916 ja tuli yhtiön palvelukseen 1934 Kymin korjauspajalle. Salimestariksi Kymin paperitehtaalle hän siirtyi 1938 ja Kuusaan paperitehtaalle 1945. V:sta 1971 hän on toiminut Kymin paperitehtaan arkkisalin salimestarina. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin tehdaspäällikkö Lennart Gräsbekin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

HALLA

ALLAN BRUNILA

laivauspäällikkö tuli 30.4. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt 28.2.1913 Kymin pitäjän Kuutsalossa. Yhtiön palvelukseen työjohtajaksi lautatarhalle hän tuli 1935. Lautatarhan hoitajaksi hänet nimitettiin 1950 ja nykyiseen tehtäväänsä laivauspäälliköksi 1966. Seuratalolla pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Börje Carlsonin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

VEIKKO GÄSMAN

seppä korjauspajalta tuli 3.6. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt 20.6.1914 Vehkalahdella. Yhtiön palvelukseen Hallan sellutehtaalle hän tuli 1934. Toimittuaan sittemmin sepän apulaisena hän siirtyi 1940 korjauspajalle seppäksi. Seuratalolla pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Börje Carlsonin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

KONSTANTIN KAARNAMAA

jyrsijä korjauspajalta tuli 15.6. olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt 19.2.1917 Haminassa. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle merkkajaksi hän tuli 1931. Oltuaan välillä muualla hän palasi entiseen työhönsä 1934. Seuraavana vuonna hän siirtyi selluloosatehtaalle ja 1944 viilaajaksi sekä myöhemmin nykyiseen tehtäväänsä. Seuratalolla pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Börje Carlsonin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

Merkipäiviä

KUUSANKOSKI

TOIVO HOKKANEN

huoltomies Voikkaan konekorjaamolta täyttää 60 vuotta 29.9.

VEIKKO KARHU

työnjohtaja kuljetusosastolta täyttää 60 vuotta 21.10. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1931 Voikkaan höyryvoimalaitokselle. Klooritehtaalla hän työskenteli 1932—1943 ja siirtyi sen jälkeen Kuusankosken—Voikkaan rautatielle, jossa hän toimi mm. junailijana 1948—1954. Työnjohtajaksi kuljetusosastolle hänet nimitettiin 1960.

EINO ROUHIAINEN

puuseppä rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 7.11.

TOIMI UUSITALO

päälämmittäjä Voikkaan höyryvoimalaitokselta täyttää 60 vuotta 10.11. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1934 Voikkaan korjauspajalle. Höyryvoimalaitokselle hän siirtyi 1937. Hän on osaston aloitetoimikunnan jäsen ja toiminut aikaisemmin osaston luottamusmiehenä. Lions-järjestöön hän on kuulunut jo useita vuosia.

Eino
Suhonen

Aino
Lehtoranta

Pauli
Seppänen

Ahti
Jaakola

Kaarlo
Tasanen

EINO KUJALA

rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 26.9.

TOIVO UKKONEN

Kissakosken vesivoimalaitoksen päivystäjä sähkövoimaosastolta täyttää 50 vuotta 30.9. Hän on syntynyt Hirvensalmella ja tuli yhtiön palvelukseen 1943 metsäosastolle. Kissakosken vesivoimalaitokselle hän siirtyi 1951. Harrastuksista mainittakoon koriste-esineiden veisto. Hän on saanut mm. tunnustuspalkinnon pitäjän harrastustyönäyttelyssä. Innokkaana musiikkimiehenä hän soittaa hanuria Hirvensalmen kansanpelimannit-nimisessä kansanmusiikkiyhtyeessä.

SIGURD SOHLMAN

vuoromestari Voikkaan höyryvoimalaitokselta täyttää 50 vuotta 9.10. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1941. Valmistuttuaan koneteknikoksi 1951 Vaasan Teknillisestä koulusta hän tuli mestariksi Kymen korjauspajalle. Nykyiseen toimeensa höyryvoimalaitokselle hän siirtyi 1954. Hänen harrastuksiinsa kuuluvat kuntoliikunta ja kalastus.

AIMO JUNNILA

koneviilaaja Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 10.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1941. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1961.

PAAVO LAHTINEN

viilaaja Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 26.10.

PERTTI SAVINEN

ylimestari Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 28.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran 1941. Käytyään Tampereen Teknillisen koulun 1949 hän tuli työnjohtajaksi Voikkaan konekorjaamolle. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1970.

JUANKOSKI

EINO SUHONEN

leikkurihoitaja täyttää 50 vuotta 17.9. Hän on syntynyt Juankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1949. Hänen vapaaajan harrastuksiaan ovat kalastus ja omakotitalon hoitaminen.

HALLA

UNTO RANNI

kuorimakoneenhoitaja tukkiosastolta täyttää 50 vuotta 25.11. Hän on syntynyt Kymissä ja tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran 1940 merkkipojaksi lautatarhalle. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut vuodesta 1941. Nykyiseen tehtäväänsä tukkiosastolle hän siirtyi 1959.

KARKKILA

AINO LEHTORANTA

siivooja ammattikoululta täyttää 60 vuotta 9.10. Hän on syntynyt Kemijärvellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1955. Hänen harrastuksenaan ovat käsityöt.

ASTRID RAUNIO

konttoristi täyttää 50 vuotta 22.10. Hän on syntynyt Pusulassa ja tuli yhtiön palvelukseen valimon suunnitteluosastolle 1953.

HEINOLA

PAULI SEPPÄNEN

työkalujen huoltaja tehdaspalveluosastolta täyttää 50 vuotta 1.11. Hän on syntynyt Jääskessä ja tuli yhtiön palvelukseen 1955.

AHTI JAAKOLA

työnsuunnittelija täyttää 50 vuotta 18.11. Hän on syntynyt Ylivieskassa. Yhtiön palvelukseen kattilaosastolle työnsuunnittelijaksi hän tuli 1956. Nykyisin hän toimii työnsuunnitteluosastolla erikoistehtävissä. Hän harrastaa mieskuorolaulua ja kuntoliikuntaa.

KAARLO TASANEN

puristaja radiaattoriosastolta täyttää 50 vuotta 30.11. Hän on syntynyt Sysmässä ja tuli yhtiön palvelukseen 1953.

Manan majoille

Heinäkuun 19 p:nä kuoli pitkäaikaisen sairauden jälkeen massankäsittelijä Jouni Sarmaslahti Voikkaan paperitehtaalta. Hän oli syntynyt Jääskessä 26.7. 1926. Kymiyhtiön palvelukseen hän tuli 1948 Voikkaan puuhiomolle, josta 1953 siirtyi paperitehtaalte. Häntä jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja kolme lasta.

Kymi Kymmene